

**Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова**

Серія : «Ректори НПУ імені М. П. Драгоманова»

**Микола Іванович
Шкіль**

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М. П. ДРАГОМАНОВА
СЕРІЯ : “РЕКТОРИ НПУ ІМЕНІ М. П. ДРАГОМАНОВА”**

**Микола Іванович
ШКІЛЬ**

Біографічний нарис

**Київ
Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова
2018**

УДК 378.091.113(092): 012Шкіль
Ш66

Серія: “Ректори НПУ імені М. П. Драгоманова”

*Рекомендовано до друку Вченою Радою
Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова,
протокол № 14 від 26 червня 2018 року*

*Автор проекту і науковий редактор: Л. В. Савенкова, канд. пед. наук, заслужений
працівник культури України, директор Наукової бібліотеки
Укладачі: Т. В. Колесник, М. В. Працьовитий, Г. М. Торбін, П. Ф. Самусенко,
О. С. Падалка, Р. О. Нікіфоров, Т. О. Гулак, Н. І. Тарасова, Н. М. Кузьміна*

Ш66 Микола Іванович Шкіль : біографічний нарис / М-во освіти і науки України; Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова / укл. : Т. В. Колесник, М. В. Працьовитий, Г. М. Торбін, П. Ф. Самусенко, О. С. Падалка, Р. О. Нікіфоров, Т. О. Гулак, Н. І. Тарасова, Н. М. Кузьміна. — Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018. — 105 с., портрети, іл. — Серія: “Ректори НПУ імені М. П. Драгоманова”.

Біографічний нарис серії “Ректори НПУ ім. М. П. Драгоманова” присвячений доктору фізико-математичних наук, професору Миколі Івановичу Шкілю – ректору Київського державного педагогічного інституту імені О. М. Горького – Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова у 1973-2003 рр., заслуженому діячеві науки і техніки України, дійсному членові Академії педагогічних наук СРСР – Російської академії освіти, Національної академії педагогічних наук України, Академії наук вищої школи України, лауреату Державної премії України в галузі науки і техніки.

УДК 378.091.113(092): 012Шкіль

© НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018

В. П. АНДРУЩЕНКО,
доктор філософських наук, професор,
член-кореспондент НАН України,
дійсний член НАПН України,
заслужений діяч
науки і техніки України,
ректор НПУ імені
М. П. Драгоманова

*Історія Національного педагогічного університету імені
М. П. Драгоманова, спадкоємця і продовжувача справи підготовки
вчительських кадрів Київського університету Св. Володимира, починається з
1834 року. Щира увага до власної історії спонукає вивчати не тільки ключові
історичні події в розвитку педагогічної освіти України та роль саме
університету в цьому процесі, а також і внесок окремих особистостей –
викладацького і керівного складу в організацію, функціонування і подальший
розвиток могутнього інтелектуального організму Національного
педагогічного університету імені М. П. Драгоманова.*

*Біографічний нарис про ректора КДПУ імені О. М. Горького –
Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова у
1973-2003 роках, доктора фізико-математичних наук, дійсного члена
Академії педагогічних наук СРСР – Російської академії освіти (іноземного),
Національної академії педагогічних наук України, Академії наук вищої школи
України, лауреата Державної премії України в галузі науки і техніки,
професора Миколу Івановича Шквіля – ініційована Науковою бібліотекою в
серії “Ректори Національного педагогічного університету імені
М. П. Драгоманова”.*

МИКОЛА ІВАНОВИЧ ШКІЛЬ

*Ректор Київського державного педагогічного інституту імені
О. М. Горького – Національного педагогічного університету імені
М. П. Драгоманова у 1973-2003 рр., заслужений діяч науки і техніки України,
дійсний член Академії педагогічних наук СРСР – іноземний член Російської
академії освіти, Національної академії педагогічних наук України, Академії
наук вищої школи України, лауреат Державної премії України в галузі науки і
техніки, заслужений професор НПУ імені М. П. Драгоманова, доктор фізико-
математичних наук*

*Микола Іванович Шкіль керував університетом близько 30 років. І яких років!
Зміна епох, мабуть, найголовніший виклик, який кидає нам історія...*

*Видатний вчений і педагог, організатор науки і освіти,
Микола Шкіль - цікава й приваблива особистість...
Лівова частка його серця була віддана університетові.
«Університет - це моя Доля, - любив повторювати Микола Шкіль. - Шануйте його,
як власну домівку, дбайте про нього і він виведе Вас в люди!».*

Віктор Петрович Андрущенко

*Це був великий вчений, мудрий вчитель і наставник, чуйна, доброзичлива людина, життєлюбна і працелюбна, велика,
мудра, свята людина, вчитель і його величність трудар, який віддав всього себе служінню людям. На баченні світу,
результатах творчості і праці таких трударів, творців і будівничих і тримається світ, добро, благополуччя і спокій людей.*

Мирослав Іванович Жалдак

"Микола Іванович Шкіль - людина особливої долі, випускник Фізико-математичного факультету, який весь свій талант, розум, душу і серце віддав освіті, науці і підготовці вчителя"

Працьовитий Микола Вікторович

«М.І. Шкіль – Людина-Легенда. Видатний Математик, Педагог, Організатор Освіти, багатогранна Особистість, яка увірала в себе всю велич, мудрість і красу української землі. Микола Іванович – студент, аспірант, асистент, доцент, професор, завідувач кафедри, який дбав про неї як про власну родину, що формує математичну культуру і світогляд майбутнього Вчителя.»

Григорій Мирославович Торбін

СІВАЧ РОЗУМНОГО, ДОБРОГО, ВІЧНОГО...

Дитинство. Родина. Навчання. Микола Іванович народився 13 грудня 1932 року в селі Бурбино Семенівського району Полтавщини у селянській родині Христини та Івана Шкілів. Десятирічний Микола назавжди запам'ятав, як його батька, Івана Полікарповича Шкіля, 50-річного інваліда, у листопаді 1943 року призвали на форсування Дніпра. Там і загинув безвісти у як солдат Великої Вітчизняної війни; ще довго в родині чекали його. Післявоєнний голод, холод і хвороба мами зробили дітей більш самостійними, роботящими, чуйними. Про маму Микола Іванович згадував: *“Бог послав моїй мамі ... дивовижну вроду. І якби не засмагало в городі та на буряках, та біля конопель її правильне обличчя, чорні очі і рівні, мов вишиті, брови вирізняли його. Навіть у смутку робили урочистим, аж святим. А вже як посміхнувся – сама ласка. Здається, нічого вже більше не треба, і ти захищений її ласкою від будь-яких негараздів у цілому світі”*. Від неї успадкував Микола любов до математики, до співу: за словами Андрія Демиденка, *“мав красивий і рідкісний драматичний тенор. Брав окремі ноти не гірш свого кумира Анатолія Солов'яненка”*. З мамою радився у думках в складних життєвих ситуаціях, її талісман оберігав його все життя.

Мама Христина Василівна і брат Василь

Микола Шкіль, 1948 р.

Микола Шкіль, 1952 р.

Микола навчався у сільській семирічці села Бурбино, був у шкільному і комсомольському активі. Микола Іванович пригадував, як учив математику: на весь клас був один підручник з математики. Лише завдяки своїй феноменальній пам'яті він вбирав очима і “фотографував” потрібний йому розділ підручника, а таблицю Брадіса знав напам'ять.

По закінченні семирічної школи, за порадою родичів, він повіз документи в Київ до спеціального військового артилерійського училища. “У юні роки, – пише Григорій Булах в однойменному есе про М. Шкіля, – він чудово співав і, якби на те воля Божа, міг би стати відомим артистом. Або й

військовиком. Адже їздив поступати в артилерійське училище, та в останню мить чомусь передумав – і забрав документи”. Вирішив продовжувати навчання у восьмому класі в Худоліївській середній школі, що за десять кілометрів від дому, хоча у військове училище його охоче брали. А головною причиною відмови від навчання в Києві були родинні обставини – тяжка хвороба мами і брат Василь, глухонімиий. Навесні 1949 року, молодою – сорок сім років, померла мати, яку Микола любив і оберігав. У горі й розпачі застав його учитель хімії Іван Федорович Кудін, його класний керівник, порадник у всіх життєвих труднощах. Він розповів про себе, що теж залишився без батьків з братом, але навчання в школі продовжив, вивчився на вчителя. Ввечері брати вже ладнали одержу, чоботи, як вчив їх батько, і наступного дня Микола знову пішов до школи. У Худоліївці його теж обрали секретарем комсомольської організації, членом Оболонського райкому комсомолу. Всі три роки вчився відмінно, лише письмові роботи в кінці шкільного навчання оцінили на “чотири”.

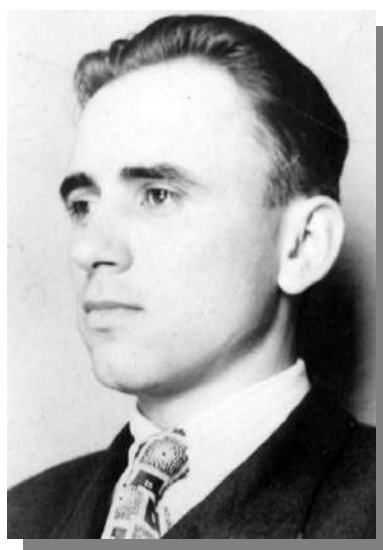
За порадою Івана Федоровича Кудіна, у 1951 році Микола вступив на фізико-математичний факультет головного педагогічного вузу України – КДПІ імені О. М. Горького. Спочатку два роки він навчався за спеціальністю “фізика”, але за порадою викладачів, а саме Якова Володимировича Хромого, блискучими знаннями математики якого Микола дуже захоплювався, після другого курсу переводиться на математичну спеціальність. Літні канікули він проводив дома, в Бурбино. Біля самого дому, у невеличкій ямі, яка добре заросла споришем і ясенами, збиралися хлопці, вели бесіди про сільське життя, про Київ, про навчання, грали в карти, багато співали – це в селі була найбільша культурна подія. Саме тут засів він над книгами і підготувався для переведення на спеціальність “математика”: понад десяток додаткових екзаменів і заліків у серпні були успішно складені і він догнав програму, що вивчали студенти-математики. “В Інституті всі роки я навчався на одні “відмінно”, – згадував у “Моїх педагогічних університетах” Микола Іванович. – Мав дуже високий авторитет серед студентів, викладачів. Мене вчили дуже висококваліфіковані викладачі математики: це професор Шиманський Іван Євгенійович, який читав нам курс математичного аналізу, доцент Хромой Яків Володимирович – вів практичні заняття з цього курсу, доцент Сергунова Ольга Петрівна – читала геометричні курси, доцент Лебединцева Олена Костянтинівна – читала курс вищої алгебри, доцент Масергойз Давид Мосейович – викладав курс елементарної математики і багато інших. Я тоді був захоплений Яковом Володимировичем Хромим – настільки він

блискуче знав математику. Собі умовно поставив завдання – стати таким в майбутньому викладачем, так знати математику як Яків Володимирович. І що характерно, коли я написав перший підручник “Математичний аналіз”, то першу рецензію на цей підручник дав Яків Володимирович Хромой. Я був гордий цим”.

М. І. Шкіль, М. Є. Меньяйлов, М. А. Рябухін та ін. у 1951 р. – студенти фізико-математичного факультету КДПУ імені О. М. Горького

Микола Шкіль, 1953 р.

ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ. У 1955 році М. І. Шкіль з відзнакою закінчує чотирирічне навчання в інституті, здобуває кваліфікацію “викладач математики і фізики середньої школи” і 15 серпня 1955 року розпочинає свою педагогічну діяльність – одержує призначення на посаду вчителя математики Розкішанської середньої сільської школи та інспектора шкіл Ставищенського району на півдні Київської області. Через три місяці він вступає до аспірантури КДПІ імені О. М. Горького. Кандидатську дисертацію, виконану під керівництвом професора С. Ф. Фещенка, Микола Іванович захищає у 1959 році.

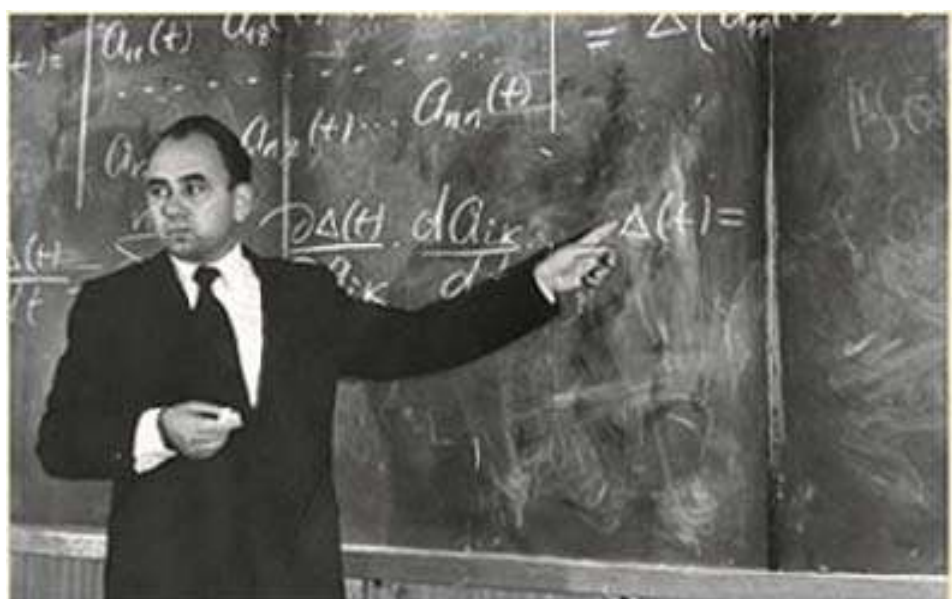

*На сільськогосподарських роботах
зі студентами у 1958 р.*

Особливий бік життя вченого становить його педагогічна діяльність у Національному педагогічному університеті імені М. П. Драгоманова, де він у 1958 р. розпочинає викладацьку діяльність на посаді асистента кафедри математичного аналізу, згодом старшого викладача, доцента, професора та завідувача цієї ж кафедри.

Курс математичного аналізу та диференціальних рівнянь є фундаментальними у професійній підготовці вчителя математики. Лекції професора М. І. Шкіля з цих дисциплін глибокі за змістом. Він напрочуд вдало вмів поєднувати логічну строгість та доступність викладу теоретичного матеріалу, не забуваючи при цьому про педагогічну спрямованість вивчення і викладання шкільної математики.

Як згадує Григорій Мирославович Торбін (із студентського досвіду):
“...Зазвичай Микола Іванович заходив в аудиторію, знімав піджака (переважно синього), вішав його на стілець, ліву руку засовував у кишеню, у праву руку брав крейду і поринав у лекцію, як у пісню, заворожуючи студентів своєю ерудицією, вмінням пройти по лезу гармонії між математичною строгістю і доступністю викладу непростого матеріалу, емоційним сприйняттям краси математичного доведення і уважним ставленням до студентів...”

Зваженість та поміркованість у питаннях освіти майбутнього вчителя математики не применшують цілеспрямованості вченого у цій справі. Він вважав, що математичні дисципліни у педагогічних навчальних закладах треба будувати так, щоб студенти уявляли собі структуру сучасної математики в цілому і постійно бачили місце шкільної математики в цій

структурі. Відомо, що математичні поняття виникають в результаті абстрагування від властивостей реальних предметів або є абстракціями від уже існуючих абстракцій. Коли перед очима студентів постає не лише вже сформована та формалізована математична теорія, але і її історичний шлях, зрозумілим стає і сам процес виникнення і розвитку понять математики та їх прикладних можливостей. Вчителю математики корисно знати загальнофілософські проблеми сучасної математики. Він вважав, що включення у навчальні програми методологічних питань математики сприятиме формуванню наукового світогляду молоді.

Лекція з математичного аналізу

Актуальним, на погляд М. І. Шкіля, є також питання про послідовний зв'язок між шкільним та вузівським ступенями навчання математики, який можна забезпечити за допомогою створення єдиної програми неперервної математичної освіти за модульним принципом, за яким до базисної програми (інваріантна частина) додаються модулі (варіативна компонента), відповідні для різних типів середніх і вищих навчальних закладів. Такий підхід дає можливість забезпечити наступність змісту навчання, що передбачає певну послідовність у відборі та викладанні матеріалу, єдність означень, формулювання теорем, символіки, позначень, узгодженості методологічних

питань математичної науки на різних етапах навчання. Крім того, така програма дасть змогу пов'язати в один комплекс усі питання математичної освіти, необхідні при вивченні інших курсів навчальних планів загальноосвітньої школи та вищого навчального закладу. Наступність змісту навчання математики в межах створеної програми можна реалізувати за допомогою доцільного поєднання розгляду програмних питань з ранньою пропедевтикою матеріалу наступної сходинки навчання шляхом неформалізованих пояснень, прикладів, геометричних ілюстрацій, на основі чого забезпечується можливість користуватися аналогією, індукцією, припущеннями й надалі.

Свою адміністративно-педагогічну діяльність Микола Іванович розпочав у 1961 році на посаді заступника декана фізико-математичного факультету (по 1964 р.), а з 1970 р. по 1971 р. він – декан фізико-математичного факультету, проректор з науково-дослідної роботи. В 1968-1980 роках Микола Іванович очолює кафедру вищої математики факультету.

80-ті роки – період інтенсивного запровадження у навчальний процес комп'ютерної техніки. В 1985 р. створено першу в українських педагогічних навчальних закладах кафедру основ інформатики та обчислювальної техніки.

Члени Ради Фізико-математичнолго факультету на кафедрі вищої математики у 1978 р.: А. Г. Конфорови, С. М. Черніков, В. Є. Тарасюк, І. І. Ляшко, В. М. Котлова, В. П. Дущенко, М. І. Шкіль, О. П. Сергунова, С. Ф. Феценко, С. С. Левіщенко, М. О. Давидов, З. О. Резніченко, Ю. П. Підченко, Л. І. Дюженкова, Ю. С. Рамський та ін.

З математиком і кібернетиком, директором Обчислювального центру АН УРСР академіком Віктором Михайловичем Глушковым, професором Євгеном Васильовичем Коршаком у 1975 р.

Через надвелику державну значущість нову кафедру очолив сам ректор

М. І. Шкіль. Мирослав Іванович Жалдак згадував: *“Особливий організаторський талант, здібності та працездатність Миколи Івановича Шкіля, зрештою як і завжди, проявилися в період 1985-1990 років в процесі створення і становлення методичної системи навчання інформатики в школах і педагогічних університетах України, комп’ютерно-орієнтованих методичних систем навчання різних дисциплін, розробки і впровадження у навчальний процес в середніх і вищих навчальних закладах нових інформаційно-комунікаційних технологій навчання, реорганізації і реформування всієї системи освіти, і особливо математичної та інформатичної. В зв’язку з тим, що за постановою уряду на початку 1985 року у всіх середніх і вищих навчальних закладах країни вводилася нова навчальна дисципліна “Інформатика”, навчання якої необхідно було розпочати вже у вересні 1985 року, Миколі Івановичу від Міністерства освіти України надійшло розпорядження невідкладно в терміновому порядку створити у вузі кафедру “Основи інформатики і обчислювальної техніки”, очолити її і розпочати створення методичних систем навчання, орієнтованих на використання нових інформаційних технологій в процесі навчання різних предметів в середніх і вищих навчальних закладах. Особисту відповідальність за функціонування тієї кафедри і започаткування процесу інформатизації навчального процесу, систем управління навчальними закладами і системи освіти взагалі було покладено на Миколу Івановича, і тому його було призначено завідувачем кафедри “Основи інформатики і обчислювальної техніки”.*

Одне з перших засідань кафедри основ інформатики та обчислювальної техніки проводить М. І. Шкіль у 1985 р.: Коваленко С. М., Шкіль М. І., Радченко С., Жалдак М. І., Підченко Ю. П., Матвієнко М., Рамський Ю. С. та ін.

Разом з тим, не дивлячись на те, що за урядовими постановами необхідно було розпочати навчання інформатики в школах вже з вересня 1985 року, підготовлених вчителів не було, будь яке матеріально-технічне і науково-методичне забезпечення навчання інформатики було повністю відсутнє. За таких умов довелося на випускних курсах педагогічних університетів терміново готувати випускників до навчання інформатики в школі, замінивши навчання майже всіх дисциплін предметами, що стосувалися безпосередньо інформатики (основи алгоритмізації, основи теорії алгоритмів, обчислювальна математика, програмування, математична логіка тощо).

*Відкриття кафедри основ інформатики і обчислювальної техніки:
М. І. Шкіль (зав. кафедрою), В. Г. Кремень, М. І. Жалдак, В. М. Мадзігон,
Ю. П. Гудзь та ін.*

Матеріально-технічна база і науково-методичне забезпечення навчального процесу тільки розроблялося в країні, доводилося вивчати досвід технічних вузів. Ще у 60-х роках на фізико-математичному факультеті вже була ЕОМ “Мінськ-1”, але її використання велося дуже повільно. З впровадженням ідеї комп’ютеризації країни, а саме навчального процесу шкіл і вузів весь керівний склад закладів освіти, а також працівники Міністерства освіти були зобов’язані освоювати комп’ютерну грамотність. Для навчання студентів програмування і проведення обчислювальної практики орендували машинний час у Головного обчислювального центру Міністерства освіти України на ЕОМ серії ЄС-1020.

Під час обчислювальної практики студенти писали свої програми на папері, а нанесення програм на перфокарти з подальшим запуском програм на ЕОМ здійснювати спеціально підготовлені оператори. Студенти не мали доступу до апаратури ЕОМ чи апаратури підготовки даних і аналізували лише роздруківки результатів виконання своїх програм на ЕОМ. В зв’язку з цим заняття з алгоритмізації і програмування стали проводити з використанням програмованих мікрокалькуляторів типу МК-54, МК-56 тощо.

Ректорат ретельно контролював хід впровадження мікропроцесорної техніки у навчальний процес і в систему управління вузу. На кожному засіданні Вченої ради слухалося впровадження комп’ютерів у навчальний процес і в забезпечення функціонування підрозділів інституту. Серед публікацій Миколи Івановича того часу (у співавторстві з колегами М. І. Жалдаком, Н. В. Морзе,

Ю. С. Рамським) в педагогічних газетах і журналах (“Радянська освіта”, “Радянська школа” та ін.): “Комп’ютерну грамотність – кожному вчителю”, “Програмування – друга грамотність”, “Починаємо діалог з ЕОМ”, “Формування основ інформаційної культури вчителя”, “Гуманітарний потенціал інформатизації освіти”, “ЕОМ у школі й вузі”, “Целевая программа “Компьютер в школе и педагогическом учебном заведении”, “Формирование основ информационной культуры учителя” та ін. А персональних комп’ютерів, які систематично використовувалися б у навчальному процесі, не було навіть у провідних вузах України.

Клас мікрокомп’ютерів “Ямаха”

Колектив кафедри “Основ інформатики і обчислювальної техніки” під керівництвом Миколи Івановича Шкіля напружено працював. На кафедрі з’явився комп’ютерний клас на основі досить досконалих на той час персональних комп’ютерів “Ямаха”, в зв’язку з чим програмовані мікрокалькулятори відійшли в минуле. У комп’ютерів “Ямаха” було досить досконале на той час програмне забезпечення, яке зберігалось в постійній пам’яті комп’ютера – операційна система MSDOS, редактор текстів TOR, бази даних DBase-II, електронні таблиці Multiplan, графічний редактор Painter, музичний редактор, географічний атлас тощо.

На основі вивчення програмного забезпечення комп’ютера “Ямаха” та відповідних довідкових матеріалів (які всі були подані англійською мовою) на кафедрі були розроблені відповідні методичні посібники та комплекси лабораторних робіт, що стосувались змісту навчання предмета “Інформатика”.

Під керівництвом Миколи Івановича авторський колектив у складі

М. І. Шкіль, М. І. Жалдак, Н. В. Морзе, Ю. С. Рамський розробив і в 1988 році видав у видавництві “Радянська школа” посібник для вчителів “Изучение языков программирования в школе”, в якому вперше в СРСР було запропоновано і продемонстровано так званий користувацький підхід до побудови шкільного курсу інформатики, коли на передній план виходило вивчення програмного забезпечення комп’ютерів як загального, так і спеціального призначення, та можливостей його використання, а навчання програмування відходило на другий план, на відміну від навчання основ інформатики і обчислювальної техніки з так званим програмістським ухилом у навчанні, що був основним на той час.

Поступово стало зрозумілим і очевидним, що для ефективного використання комп’ютера в різних видах діяльності людей не обов’язково самостійно розробляти відповідні програмні засоби, а досить скористатись наявним програмним забезпеченням сучасних комп’ютерів як загального, так і спеціального призначення (редактори текстів, графічні редактори, електронні таблиці, бази даних, підготовки презентацій, комп’ютерної математики, перекладачі з одних мов на інші, довідникові системи і т.д.).

В 1991 році під керівництвом Миколи Івановича було розроблено з дотриманням названого підходу і опубліковано у видавництві “Вища школа” за редакцією Миколи Івановича Шкіля навчальний посібник “Інформатика” для студентів інформатичних спеціальностей педагогічних університетів

Турботливо піклувався Микола Іванович і про підготовку науково-педагогічних кадрів. Під його керівництвом був підготовлений перший в Україні (і другий в СРСР) доктор педагогічних наук за спеціальністю “Теорія і методика навчання інформатики” (13.00.02) Мирослав Іванович Жалдак, у якого професор М. І. Шкіль був науковим консультантом з докторської дисертації, захищеної в 1990 році в Інституті змісту і методів навчання АПН СРСР, м. Москва, і якого згодом за рекомендацією Миколи Івановича було в 1992 році обрано членом-кореспондентом, а в 1995 році дійсним членом Національної академії педагогічних наук України.

В 1989 році Микола Іванович вирішив започатковану і поставлену ним на міцний фундамент кафедру передати своїм учням із впевненістю, що так диктує логіка речей і здоровий глузд. Мабуть Микола Іванович був би задоволений, як функціонує і розвивається його дітище.

Поza сумнівами, Микола Іванович залишив своїм учням і послідовникам неоціненну методологічну спадщину, яка ще довго їм слугуватиме, і люди будуть йому дякувати за те, пам’ятати і наслідувати його бачення життя і

споминати з вдячністю, повагою і шаною цю велику людину – видатного вченого, математика, педагога, одного з організаторів сучасної освіти в Україні.

З 1989 р. по 2011 р. Микола Іванович – завідувач кафедри математичного аналізу.

Кафедра математичного аналізу у 1991-1992 р.: Г. Л.Лагута, Т. В. Колесник, М. І. Шкіль, Л. І. Дюженкова, Т. І. Патрах, Т. М. Юрченко, М. Я. Лященко, Г. О. Михалін, М. О. Давидов, О. В. Вертельова, М. М. Білоцький, С. П. Радченко, І. О. Шевчук, С. М. Коваленко

У 1991-1992 рр. творчий колектив викладачів фізико-математичного факультету під загальним керівництвом М. І. Шкіля на замовлення Міністерства освіти України підготували нові програми фахових дисциплін для фізико-математичних факультетів педвузів. Було розроблено концепцію і новий зміст спеціальної підготовки вчителів математики і фізики.

*Кафедра математичного аналізу у 1996 р:
Самусенко П. Ф., Дюженкова Л. І., Шкіль М. І., Лященко М. Я.,
Колесник Т. В., Трофімчук С. Ю.*

*Кафедра математичного аналізу у 2005 р: М. М. Астаф'єва, Ю. П. Підченко,
Т. В. Колесник, М. І. Шкіль, Л. І. Дюженкова, М. М. Білоцький, С. Я. Деканов,
П. Ф. Самусенко*

Пізніше було розроблено галузевий стандарт вищої освіти з підготовки бакалавра за спеціальністю 6.010100 “Педагогіка і методика середньої освіти. Математика” (2002 р.). Микола Іванович був активним членом Вченої ради фізико-математичного факультету, до думки Миколи Івановича завжди

прислухалися. При кафедрі математичного аналізу багато років існує наукова школа з проблем асимптотичних методів в теорії диференціальних рівнянь і діяв науковий семінар для науковців і студентів факультету.

Професор М. І. Шкіль завжди сповідував неперервність і наступність у системі підготовки вчителя, виділяючи у цій системі довузівську, вузівську та післявузівську підготовку.

Погляди М. І. Шкіля на реформу шкільної і вузівської математичної освіти завжди були прогресивні і спрямовані на майбутнє. Його діяльність у методичних радах і комісіях була плідною і стала помітним внеском в оновлення шкільних і вузівських програм, підвищення їх наукового рівня, наближення програм і підручників до завдань сучасного життя.

М. І. Шкіль є автором перших національних підручників з алгебри і початків аналізу для загальноосвітньої школи, для класів з поглибленим вивченням математики та для СПТУ, має чимало праць з педагогіки та методики вищої та середньої освіти.

Вчена рада фізико-математичного факультету, 2008 р.: М. І. Шкіль, М. В. Працьовитий, Т. В. Колесник, Г. П. Грищенко, Г. М. Торбін, В. О. Швець, В. Д. Сиротюк, М. І. Шут та ін.

За комплект підручників Шкіль М. І. “Математичний аналіз” у двох частинах (Ч. 1. – 1978; Ч. 2. – 1981); Шкіль М. І., Колесник Т. В., Котлова В. М. “Вища математика”. – Кн. 1 (1994); Шкіль М. І., Колесник Т. В. “Вища математика”. – Кн. 2, 3 (1994) колектив авторів удостоєний Державної премії України у галузі науки і техніки за 1996 рік.

Підручники М. І. Шкіля

Професор М. І. Шкіль був небайдужий до розвитку математичної та методичної науки в нашій країні, був членом спеціалізованої Ради інституту математики НАН України, НПУ імені М. П. Драгоманова із захисту кандидатських і докторських дисертацій.

Тисячі випускників фізико-математичного факультету з гордістю називають професора М. І. Шкіля своїм вчителем і щиро вдячні за те, що він допоміг їм стати на благородний шлях учителя.

Водночас він опікувався питаннями культурного розвитку студентів і виховання в них національної самосвідомості. Він був одним із засновників народного хору фізико-математичного факультету “Барвінок”.

З науковим керівником Степаном Федоровичем Феценко

НАУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ. Життя академіка М. І. Шкіля нерозривно пов’язане з Національним педагогічним університетом імені М. П. Драгоманова, де він пройшов шлях від студента до ректора.

Через три місяці після закінчення інституту Микола Іванович вступає до аспірантури кафедри математичного аналізу КДПІ імені О. М. Горького. В 1955-1958 роках він навчався у видатних математиків М. М. Боголюбова, Ю. О. Митропольського, А. М. Самойленка, С. Ф. Фещенка та ін. Наукові інтереси математика М. І. Шкіля пов'язані з розробкою асимптотичних методів інтегрування диференціальних рівнянь та їх систем. Кандидатську дисертацію, виконану під керівництвом професора Степана Федоровича Фещенка, колишній випускник фізико-математичного факультету Микола Іванович захищає у 1959 році. Її тема: “До питання про асимптотичне зображення розв’язків систем диференціальних рівнянь, які містять параметр”, а у 1968 році 36-річному науковцю присуджують ступінь доктора фізико-математичних наук: тема докторської дисертації, захищеної в Київському державному університеті імені Т. Г. Шевченка, також за науковим консультуванням Степана Федоровича – “Про деякі асимптотичні методи в теорії лінійних диференціальних рівнянь з повільними змінними коефіцієнтами.

Академік Б. Є. Патон вручає ректору КДПІ імені О. М. Горького премію ім. академіка М. М. Крилова, 1982 р.

Вченим вперше всебічно досліджено досить складні випадки внутрішніх і зовнішніх резонансів, які доволі часто зустрічаються в теорії і практиці, що відразу зробило його, разом з Л. Шлезінгером, Дж. Біркгофом та Я. Д. Тамаркіним, одним із фундаторів теорії асимптотичного інтегрування лінійних систем диференціальних рівнянь з параметром. Одержані математичні результати пов'язані з розробкою алгоритмів побудови наближених розв’язків систем диференціальних рівнянь з

параметрами та їх математичним обґрунтуванням. Доведено, що наближені розв'язки є асимптотичним розвиненням точних розв'язків розглядуваних систем.

На науковому семінарі з академіком Ю. О. Митропольським

За розробленими М. І. Шкілем методами можна будувати асимптотичні розв'язки систем диференціальних рівнянь з повільно змінними коефіцієнтами, диференціальних рівнянь з малим параметром при частині похідних, диференціальних рівнянь із загаюванням, рівнянь нейтрального типу, рівнянь з ізольованими особливостями, інтегро-диференціальних рівнянь, систем диференціальних рівнянь з періодичними коефіцієнтами, систем диференціальних рівнянь з сумовими коефіцієнтами.

*Академіки О. І. Степанець, М. І. Шкіль, Ю. О. Митропольський,
А. М. Самойленко, В. Л. Макаров*

В його працях вперше одержано результати, коли в характеристичному рівнянні з'являються кратні корені з кратними елементарними дільниками. Доведено, що в цих випадках, на відміну від простих коренів, асимптотичні розв'язки зображаються формальними степеневими рядами за дробовими степенями малого параметра, показник яких залежить як від кратності елементарних дільників, так і від деяких співвідношень між коефіцієнтами розглядуваної системи. Автором отримано необхідні і достатні умови існування асимптотичних розв'язків для точних розв'язків, причому доведення достатніх умов дає алгоритм побудови даних асимптотичних розв'язків.

М. І. Шкіль успішно працював над розв'язуванням досить складної математичної проблеми, коли в системі диференціальних рівнянь з'являються так звані точки повороту. Над цією проблемою працювали відомі вчені-математики, такі як Р. Лангер, В. Вазов, Л. Чезарі, А. А. Дородніцин, С. А. Ломов. Однак дана проблема і на сьогодні потребує свого подальшого розв'язання. М. І. Шкіль та його учням вдалося шляхом введення "збуреного" характеристичного рівняння отримати формальні розв'язки для окремих типів систем диференціальних рівнянь і довести, що ці розв'язки в околі точок повороту є асимптотичними зображеннями точних розв'язків розглядуваних систем.

Вітання академіка М. І. Шкіля з визнанням "Людиною року 1999" на засіданні Вченої ради фізико-математичного факультету

Наукові результати досліджень М. І. Шкіля представлені більш ніж 400 наукових працях, зокрема в 9 монографіях, 22 підручниках та посібниках. За цикл робіт “Розвиток аналітичних і асимптотичних методів розв’язання диференціальних, інтегральних та інтегро-диференціальних рівнянь і їх застосування до задач математичної та теоретичної фізики” М. І. Шкіля відзначено премією НАН України імені академіка М. М. Крилова. У 2004 році за цикл праць “Асимптотична теорія лінійних сингулярних диференціальних рівнянь” йому спільно з А. М. Самойленком та В. П. Яковцем присуджено премію НАН України імені М. В. Остроградського. Він також став лауреатом премії імені В. І. Вернадського.

Свої дослідження Микола Іванович репрезентував на багатьох міжнародних конгресах, з'їздах, наукових математичних конференціях. Зокрема, на У міжнародній конференції з нелінійних коливань (м. Київ, 1969), II національному конгресі з теоретичної і прикладної механіки (м. Варна, 1973), IX міжнародній конференції з нелінійних коливань (м. Київ, 1981), VI міжнародній конференції з диференціальних рівнянь (м. Брно, 1985), IV конференції з диференціальних рівнянь та їх застосування (м. Руссе, 1989), Всесоюзній конференції з нелінійних проблем диференціальних рівнянь та математичної фізики (м. Тернопіль, 1989), конференції з нелінійних проблем диференціальних рівнянь і математичної фізики – Другі Боголюбівські читання (м. Київ, 1993), Треті Боголюбівські читання – Міжнародна конференція “Асимптотичні та якісні методи в теорії нелінійних коливань” (м. Київ, 1997) та інші.

Книгу “Асимптотичні методи в теорії лінійних диференціальних рівнянь”, написану 1967 року М. Шкілем у співавторстві з С. Фещенком та Л. Ніколенко, було видано у США. І коли під час перебування М. І. Шкіля в Америці його запитали, чи він вперше тут, Микола Іванович відповів: “Так”. Та йому жартома заперечили, сказавши, що він як науковець і автор в Америці уже давно. Адже за його роботами у Колумбійському університеті є спецкурс з диференціальних рівнянь. Микола Іванович з колегами видали монографії:

- Асимптотические методы в теории линейных дифференциальных уравнений. – Київ : Наук. думка, 1966. – 252 с. (С. Ф. Фещенко, Н. И. Шкиль, Л. Д. Николенко).
- Asymptotic methods in the of linear differential equations. – New-York, 1967. – 267 p. (М. І. Шкіль, С. Ф. Фещенко, Л. Д. Ніколенко).
- Асимптотичні методи в диференціальних рівняннях. – Київ : Вища

школа, 1971. – 226 с.

- Асимптотические методы в теории линейных дифференциальных уравнений с отклоняющимся аргументом. – Київ : Наук. думка, 1981. – 294 с. (С. Ф. Фещенко, Н. И. Шкиль, Ю. П. Пидченко, Н. А. Сотниченко).
- Асимптотические методы в дифференциальных и интегродифференциальных уравнениях: учеб. пособие для физ.-мат. фак. пед. интов. – Київ : Вища шк., 1985. – 247 с. (Н. И. Шкиль, А. Н. Вороной, В. Н. Лейфура).
- Асимптотическое интегрирование линейных систем обыкновенных дифференциальных уравнений : учеб. пособие – Київ : Вища шк., 1989. – 287 с. (Н. И. Шкиль, И. И. Старун, В. П. Яковец).
- Асимптотическое интегрирование линейных систем дифференциальных уравнений с вырождениями. – Київ : Вища школа, 1991. – 207 с. (Н. И. Шкиль, И. И. Старун, В. П. Яковец).
- Лінійні системи диференціальних рівнянь з виродженням: навч. посібник для студентів математичних спеціальностей вищих закладів освіти. – Київ : Вища школа, 2000. – 294 с. (А. М. Самойленко, М. І. Шкіль, В. П. Яковець).
- Диференціальні рівняння: посібник для студ. мат. спец. вузів. – Київ : Техніка, 2002. – 320 с. (М. І. Шкіль, В. М. Лейфура, П. Ф. Самусенко).

Наукові монографії М. І. Шкіля

Професор Микола Іванович Шкіль приділяв велику увагу вихованню наукової зміни. Серед його учнів 6 докторів та більше 20 кандидатів наук. Він керував науковими семінарами, читав спецкурси, пов'язані з асимптотичним інтегруванням диференціальних систем, які містять параметри. Під керівництвом М. І. Шкіля багато років функціонувала наукова школа з проблем асимптотичних методів в теорії диференціальних рівнянь, в якій розроблялись методи побудови алгоритмів асимптотичних розв'язків диференціальних, інтегро-диференціальних рівнянь, сингулярно збурених диференціальних рівнянь з виродженням, систем диференціальних рівнянь з відхиленням тощо. В ній набували науково-математичного досвіду студенти, аспіранти, викладачі.

ДОКТОРИ ТА КАНДИДАТИ НАУК, ПІДГОТОВЛЕНІ ПІД НАУКОВИМ КЕРІВНИЦТВОМ М. І. ШКІЛЯ:

<i>№</i>	ПІБ	Рік захисту	Тема дисертаційного дослідження
<i>Докторські дисертації</i>			
1	Жалдак М. І.	1990	Система подготовки учителя к применению информационных технологий в учебном процессе
2	Слепкань З. І.	1987	Методическая система реализации развивающей функции обучения математики в средней школе
3	Романовський О. О.	2003	Теорія і практика підприємницької освіти в розвинутих зарубіжних країнах
4	Конет І. М.	2008	Інтегральні зображення розв'язків крайових і мішаних задач для диференціальних рівнянь з частинними похідними в кусково-однорідних середовищах
5	Бевз В. Г.	2007	Історія математики як інтеграційна основа навчання предметів математичного циклу у фаховій підготовці майбутніх учителів

- 6 Самусенко П. Ф. 2018 Асимптотичне інтегрування сингулярно збурених систем диференціально-функціональних рівнянь з виродженнями

Кандидатські дисертації

- 1 Старун І. І. 1969 Об асимптотическом поведении решений систем линейных дифференциальных уравнений
- 2 Григоренко В. К. 1971 Об асимптотическом разложении решений систем линейных дифференциальных уравнений
- 3 Підченко Ю. П. 1974 Линейные дифференциальные уравнения с медленно меняющимися коэффициентами нейтрального типа.
- 4 Терлецький В. В. 1973 Асимптотическое решение краевых задач для систем обыкновенных дифференциальных уравнений с медленно меняющимися коэффициентами и комплексным параметром.
- 5 Лейфура В. М. 1977 Асимптотическое представление решений линейных систем дифференциальных уравнений и некоторые задачи теории уравнения.
- 6 Божко В. О. 1978 Об асимптотических разложениях T -периодических решений систем дифференциальных уравнений с малым параметром при производных и с периодическими коэффициентами
- 7 Вороний О. М. 1978 Асимптотичні розв'язки систем інтегродиференціальних рівнянь з повільно змінними коефіцієнтами

8	Домницький В. М.	1979	Асимптотические методы в теории систем интегро-дифференциальных уравнений в частных производных с запаздывающим аргументом
9	Мейлієв Т. К.	1979	Асимптотические методы в теории линейных систем дифференциальных и интегро-дифференциальных уравнений второго порядка, содержащих малый параметр.
10	Ковтонюк М. М.	1983	Об асимптотических формулах для решения бесконечных систем линейных дифференциальных уравнений
11	Матвієнко М. М.	1983	Асимптотическое поведение решений систем линейных дифференциальных уравнений с комплексным параметром
12	Конет І. М.	1983	Асимптотическое поведение решений систем дифференциальных уравнений при наличии кратных корней характеристического уравнения
13	Шаманов З.	1984	Розв'язки систем диференціальних рівнянь другого порядку
14	Кушнір В. А.	1987	Асимптотические решения системы дифференциальных уравнений высшего порядка
15	Дічек Н. П.	1987	Науково-педагогічна спадщина професора О. М. Астряба
16	Алікулов Т. А.	1987	Об асимптотическом интегрировании систем линейных дифференциальных уравнений второго порядка, содержащих малый параметр
17	Коваленко С. М.	1987	Об асимптотических формулах для решений линейных систем интегро-дифференциальных уравнений

18	Завізіон Г. В.	1990	Асимптотическое решение сингулярно возмущённых систем дифференциальных уравнений при наличии точек поворота
19	Стара О. В.	1990	Асимптотические решения систем линейных дифференциальных уравнений второго порядка с отклоняющимся аргументом
20	Радченко С. П.	1992	Про періодичні розв'язки нелінійних систем диференціальних рівнянь з параметром при похідній
21	Рашевський М. О.	1995	Асимптотичне інтегрування систем лінійних диференціальних рівнянь з відхиленням аргументу при наявності точок повороту
22	Карпенко Ю. І.	1996	Асимптотичне інтегрування систем лінійних диференціальних рівнянь другого порядку при наявності точок повороту
23	Самусенко П. Ф.	1997	Побудова асимптотичних формул для розв'язків системи лінійних диференціальних рівнянь з виродженою матрицею при похідній
24	Кондакова С. В.	2004	Про асимптотичні розвинення розв'язків сингулярно збурених систем лінійних диференціальних рівнянь

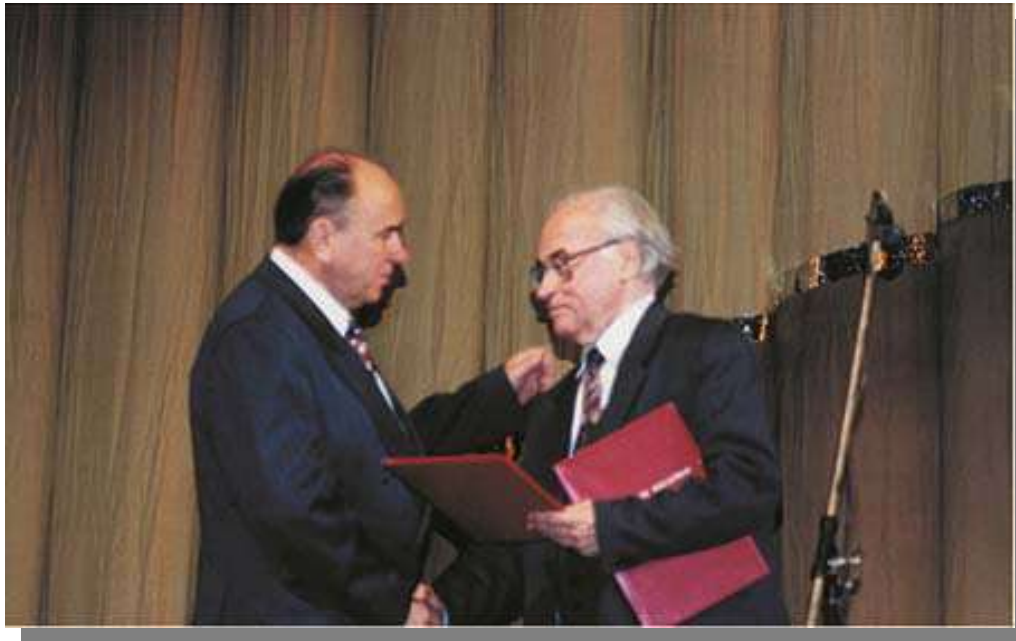

*На врученні премії НАН України імені М. В. Остроградського
(М. І. Шкіль, Б. Є. Патон, В. П. Яковець)*

*Вручення медалі “200 років від дня народження М. В. Остроградського”:
Шкіль М. І., Боголюбов Ю. О, Самойленко А. М. та ін.*

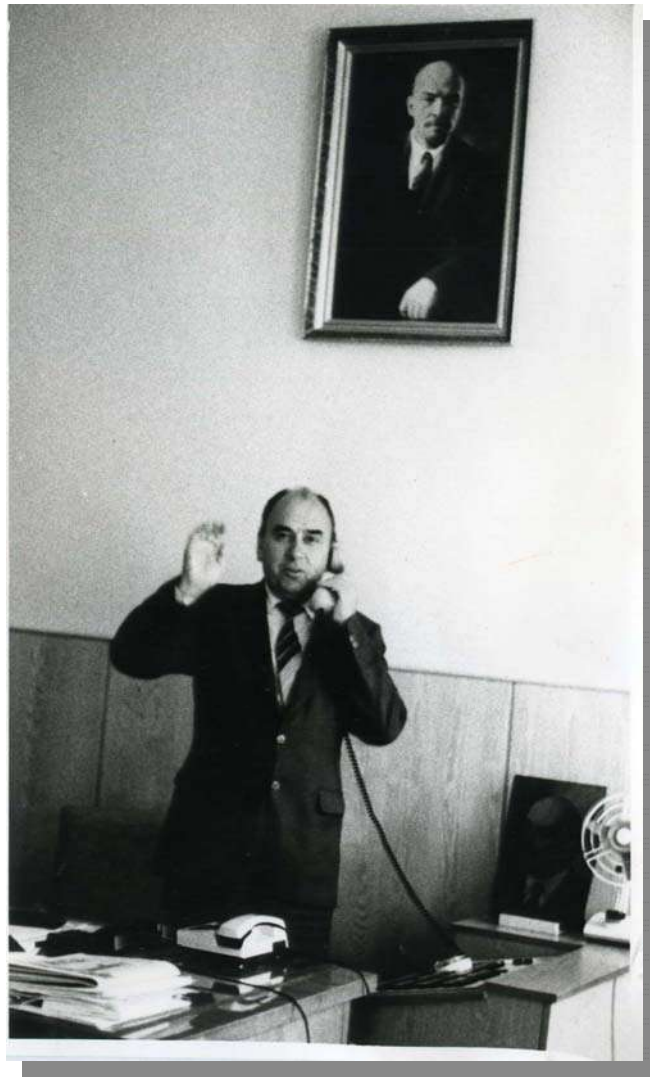
Президент РАО А. В. Петровський вручає ректору М. І. Шкілю диплом іноземного члена академії педагогічних наук, 1991 р.

РЕКТОР (1973 – 2003 рр.). Визначальним у біографії М. І. Шкіля став 1973 рік. Тоді його було призначено ректором Київського державного педагогічного інституту імені О. М. Горького. Це було визнання не тільки його особистого авторитету, а й величезна відповідальність за честь, престиж і подальшу долю провідного педагогічного навчального закладу України.

Неординарність українського педагогічного навчального закладу, що готує вчителів для країни, його визнання – це частка діяльності і ректора Миколи Івановича Шкіля, усвідомленню того, що розбудова системи освіти – основа відтворення інтелектуального потенціалу нації, основа національного відродження, зміцнення державності, підготовка нової генерації педагогічних кадрів.

Щедрими ужинками увінчалися реорганізації, що здійснювалися у навчальному закладі протягом 30-річного ректорства М. І. Шкіля. Тепер це Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова.

Ректор М. І. Шкіль у 1973 році

Ще з середини 70-х років почали впроваджувати у навчально-виховний процес нові інформаційні технології, відкривати нові спеціальності і факультети, кафедри і лабораторії.

З цього приводу в університеті відбувалися зустрічі зі знаменитим всесвітньо відомий вченим, математиком і кібернетиком, директором Інституту кібернетику АН України, академіком Віктором Михайловичем Глушковим. У 1985 році із введенням до навчальних планів усіх навчальних закладів країни нового предмету “Інформатика” було створено першу в Україні кафедру інформатики та обчислювальної техніки, яку очолив професор М. І. Шкілю.

М.І. Шкіль зі студентами

*Професори М. І. Шкіль і З. І. Слєпкань
у студентській аудиторії*

М. І. Шкіль очолює колону на Першотравневій демонстрації

Вітання переможців соціалістичного змагання: М. І. Шкіль та голова профкому Б. К. Гришко-Богменко з нагородженими М. Є. Меньяйлов, М. Кравченко, Д. Шелухін та ін.

Разом з реформою і перебудовою середньої та вищої освіти розпочалась робота з вдосконалення організації навчально-виховного процесу у педагогічних навчальних закладах, створення нових більш досконалих навчальних планів і програм навчальних дисциплін, впровадження ступеневої системи освіти. Виправдовує себе і практика створення педагогічних класів, які зараз існують у багатьох середніх школах м. Києва та Київської області та забезпечують щороку стабільний приплив до університету найбільш здібних та професійно зорієнтованих абітурієнтів. Багато років реалізовувалась ідея М. І. Шкіля прийому до вузу “За довірою” – за рекомендацією кращих вчителів. Та навряд чи можна перелічити всі прогресивні новації, що здійснювалися під керівництвом професора М. І. Шкіля. Микола Іванович активно виступав за гуманітаризацію та демократизацію освіти, індивідуалізацію та диференціацію навчання, покращення підготовки учительських кадрів і в розв’язання кожної з цих проблем вніс значний теоретичний і практичний внесок.

Зустріч зі школярами

Серед учнів педагогічного класу Ставищанської СШ №1, 1985 р.

*Засідання Вченої ради: Орлик П. І., Шкіль М. І., Колесников І. П.,
Грищенко Г. П., Левченко М. В., Гончаров В. І., Волинка Г. І., Смаль В. З.,
Кордун Г. Г. Власенко В. В. та ін.*

*У фізичній лабораторії:
І. Т. Горбачук, В. Г. Кремінь, М. І. Шкіль, Ю. П. Гудзь, І. Г. Трегуб*

Ректор М. І. Шкіль і проректор Ю. П. Гудзь

Поїздка до Канева

На Київській ГЕС

*М. І. Шкіль веде зустріч видатного письменника
П. Загребельним зі студентами*

На зустрічі В. М. Чорновола зі студентами

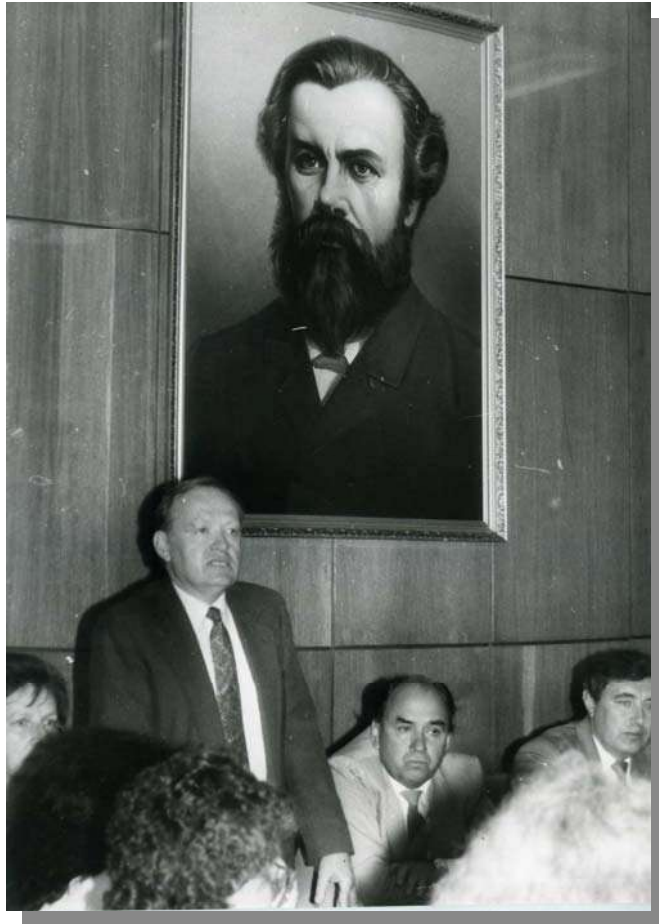

Підписання Договору про співробітництво з педагогічним інститутом імені Фелікса Варели (Куба) : М. Шкіль та О. Кардаш

*Зустріч делегацій НПУ імені М. П. Драгоманова
(М. І. Шкіль, Ю. П. Гудзь, О. Г. Мороз)
з колегами Південно-Китайського педагогічного університету*

Зустріч з представником української діаспори в США Воронкою у 1992 р.,

Німеччина. М. І. Шкіль і В. К. Розов у Потсдамі

*На конференції ректорів педагогічних ВНЗ –
партнерів соціалістичних країн*

М. І. Шкіль, В. І. Фуцич у США

Як ректор, М. І. Шкіль дбав також про розбудову матеріально-технічної бази університету. В нове тисячоліття університет увійшов з оновленою матеріальною базою. У 1975 році відкрито новий гуманітарний корпус, в новому сучасному стилі збудованому 14-поверховому будинку, в окремому корпусі музично-педагогічний факультет, спортивний комплекс з плавальним басейном, окремий корпус індустріально-педагогічного факультету на Борщагівці в Святошинському районі в м. Києві, 8 нових студентських гуртожитків в Дарницькому і Оболонському районах Києва, база відпочинку “Берізка” в районі м. Лютіж на берегах Дніпра на Київщині, база відпочинку “Сула” на березі річки Сула біля в Лубнах на Полтавщині. Створено нові факультети і кафедри, зокрема кафедру основ інформатики, кафедру правознавства та інші. Відкрито нові спеціальності, зокрема започатковано підготовку вчителів інформатики, основ економіки, правознавства та ін.

Під керівництвом ректора М. І. Шкіля університет отримав статус Національного педагогічного університету, заслужено повернувши собі ім'я Михайла Драгоманова.

Надзвичайна людяність, поетична обдарованість та ліричність природи М. І. Шкіля стали запорукою того, що до навчання студентів музично-педагогічного факультету він запрошував відомих діячів культури і мистецтва: українського хорового диригента, композитора, Героя України, Лауреата національної премії ім. Т. Г. Шевченка, академіка НАПН України та Академії мистецтва України, головного диригента та художнього керівника Національного заслуженого академічного українського народного хору України імені Г. Г. Верьовки Анатолія Тимофійовича Авдієвського, який і очолив цей факультет (нині – Факультет мистецтва імені Анатолія Авдієвського), Народного артиста України, композитора і співака Миколу Петровича Мозгового, Народного артиста Анатолія Нестеровича Паламаренка, українського поета-пісняра, Народного артиста України Андрія Петровича Демиденка, Народну артистку України Тамару Миколаївну Стратієнко та інших прекрасних представників української культури.

На будівельних майданчиках

Будівництво гуманітарного корпусу

На відкритті спорткомплексу

*Відкриття музею НПУ імені М. П. Драгоманова,
13 грудня 2000 рік*

*Зустріч з онукою М. П. Драгоманова
Наталєю Світозарівною Драгомановою-Бартаї*

*На посвяті першокурсників у Палаці "Україна". Ведучі –
Т. Стратієнко і А. Демиденко, 1995 р.*

*М. І. Шкіль з колегою і великим другом
А. Т. Авдієвським*

У колі ректорів ВНЗ України

М. І. Шкіль, В. Г. Кремінь, М. З. Згуровський

*М. І. Шкіль, В.Г. Кремінь, І. Г.Трегуб, І. Т.Горбачук, П. В. Дмитренко,
Ю. П. Гудзь, А. Т. Авдієвський, В. М. Мадзігон, М. В. Тищенко*

М. І. Шкіль активно сприяв відкриттю Україно-Американського гуманітарного інституту “Вісконсінський університет (США) в Україні” на базі університету.

*Вручення дипломів випускникам Українсько-Американського гуманітарного
інституту “Вісконсінський університет (США) в Україні” М. І. Шкіль,
О. К. Романовський, О. О. Романовський*

*Відкриття звітної конференції викладачів НПУ.
М. І. Шкіль запрошує до слова академіка Ю. М. Пахомова, 2000 р.*

*Посвята в почесні професори університету ректора
КНУ імені Тараса Шевченка В. В. Скопенка*

Ось як ректорський період свого життя описує М. І. Шкіль у своїй автобіографічній повісті “Мої педагогічні університети” у главі “РЕКТОР”:

“У жовтні місяці 1973 року я виступав з доповіддю на Світовому конгресі в місті Варна Народної Республіки Болгарії. Конгрес проходив з теоретичної і прикладної механіки. Повернувшись з Конгресу, я зайшов до ректора в кабінет:

–Добрий день, Олексій Корнійович.

–Добрий день, товаришу ректоре, – відповів той.

–Олексію Корнійовичу, ви помилилися. Я ж не ректор, я проректор.

–Е, це ти помиляєшся. Я вже не ректор. Я призначений міністром культури України. А тебе запропонував на ректора. Тебе скоро будуть викликати на бесіди в партійні і радянські органи.

Протягом листопада місяця я пройшов ці бесіди аж до другого секретаря ЦК Компартії України Лутака Івана Кіндратовича.

Всюди я отримував позитивну оцінку. Однак затверджували тоді такі посади у Москві, в Міністерстві вищої і середньої спеціальної освіти, міністром якого був тоді Єлютін В'ячеслав Петрович. Ось у грудні місяці мене викликали на колегію цього міністерства.

Я зайшов до кабінету. Кабінет великий-великий. Я потім назвав: “Він такий великий, як бульвар Шевченка. І повний зал людей – членів колегії”.

Міністр представив мене членам колегії. Зачитав про мене коротеньку об'єктивку. Потім звернувся до залу:

–У кого будуть запитання?

Питань не поступило.

– Однак у мене є питання, – сказав міністр.

–А правда, що у Вашому інституті всі предмети викладаються українською мовою?

Я відповів:

–Правда і неправда. Ось, наприклад, взяли за конкурсом професора Давидова з Калініна. Він читає вищу математику російською мовою.

–А ви якою читаєте, Миколо Іванович? – звернувся до мене Єлютін.

–А я читаю українською.

–Ну, Миколо Івановичу, я не чекав такого. Як же можна математику розуміти українською мовою?

–В'ячеславе Петровичу, питання ваше якесь незмістовне. Адже математика – це мова формул. Вона однакова на всіх мовах: російською, українською, китайською.

–Які ще будуть питання?

Більше питань не поступило.

–Які пропозиції?

Хтось з членів колегії сказав:

–Є пропозиція затвердити Миколу Івановича ректором Київського державного педагогічного інституту імені Максима Горького.

Всі проголосували “за”. Я вийшов з залу.

Мене туди на колегію водив заступник начальника управління педагогічних закладів Міністерства освіти СРСР Ковальов Микола Омелянович. Вийшовши з залу, він каже:

–Слухай, ти що приїхав Єлутіна навчати української мови? Ти розумієш, що ти зробив?

–Я не навчав, я просто роз’яснював,– відповів я.

Наступного дня мені вручили пакет з наказом про те, що Міністерство вищої і середньої спеціальної освіти мене призначає ректором названого інституту. Цей наказ я привіз до Міністерства освіти України.

Отже, 3 грудня 1973 року Міністр освіти Маринич Олександр Мефодійович підписав наказ по Міністерству України про призначення мене ректором Київського державного педагогічного інституту імені Максима Горького. На цій посаді я пропрацював тридцять років.

У грудні 2003 року я отримав лист з Міністерства освіти України, підписаний міністром, академіком Кременем Василем Григоровичем, де зазначалось: “Шановний Миколо Івановичу, контракт з Вами на наступний термін не буде підписаний”. І не пояснювали чому. Я на конкурс на посаду ректора більше не подавав.

Зараз я працюю радником ректора. Вчена рада університету мене обрала почесним ректором, заслуженим професором університету і я є завідувачем кафедри математичного аналізу та диференціальних рівнянь на фізико-математичному факультеті (зараз – це Фізико-математичний інститут).

Коли я працював ректором, бувало всього, як у народі кажуть. І були гарні здобутки, і були й недоліки. Це творча робота, яка залежить не тільки від ректора, а і від колективу, і від умов, які склалися.

Інститут чотири рази виходив переможцем, тобто на перше місце у змаганні між вузами Радянського Союзу, а їх було чотириста п’ятдесят в Україні. Ми отримували перехідний червоний прапор чотири рази. Значно зросла навчально-матеріальна база Інституту. На вулиці Тургенівській збудували навчальний корпус для гуманітарних факультетів. Там же збудували студентський спортивний комплекс. Побудували за цей час вісім гуртожитків для студентів. Зріс кадровий склад університету.

Університет продовжує розвиватися під керівництвом нового ректора, академіка Віктора Петровича Андрущенка”.

ГРОМАДСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ М. І. ШКІЛЯ. Поряд з науковою, науково-педагогічною діяльністю М. І. Шкіль проводив значну науково-організаційну та громадську роботу. Він був Президентом товариства культурних зв'язків “Україна – Казахстан”.

*Учасники круглого столу Товариства “Україна – Казахстан”
(голова – ректор М. І. Шкіль)*

Велику увагу приділяв ветеранам війни і праці університету. За ініціативою професора М. І. Шкіля було оновлено експозиції інститутського музею, підготовлено низку ювілейних випусків історичних нарисів про інститут, створений біографічний довідник “І воїни, і педагоги: слово про ветеранів війни і праці”, які виховували покоління вчителів для країни.

Зустріч з ветеранами: М. М. Підтиченко, Т. М. Шашло, Б. Р. Єремєєв, В. О. Скрипченко, В. І. Голубович, П. І. Орлик, Д. Я. Шелухін, М. А. Третьяк, М. А. Рябухін, О. К. Євтушенко, М. О. Іванців та ін. 1985 р.

Микола Іванович Шкіль очолював спеціалізовану Раду по захисту докторських дисертацій у Національному педагогічному університеті імені М. П. Драгоманова, а також був членом секції “Математики і механіки” Комітету з Державних Премій України в галузі науки і техніки, був членом редколегії журналів “Український математичний журнал”, “Нелінійні коливання”, “Вища школа”, “Рідна школа”, “Математика в школі”, активно підтримував функціонування багатьох збірників наукових праць, зокрема започаткованого за участю Миколи Івановича щорічного збірника наукових праць “Комп’ютерно-орієнтовані системи навчання”, який видається щорічно в Національному педагогічному університеті імені М. П. Драгоманова вже понад тридцять років.

У 70-80 роках минулого століття Микола Іванович вісім років працював як депутат Київської міської Ради народних депутатів, з них п’ять років очолював комісію з питань науки і освіти м. Києва, шість років обирався депутатом районної ради Радянського району м. Києва, з них 3 роки очолював комісію з питань освіти і науки районної ради.

З Першим президентом України Л. М. Кравчуком

*Митрополіт Філарет
вручає М. І. Шкілю орден Святого Володимира, 2002 р.*

З визначним українським політичним діячем В. М. Чорноволом

*З видатним українським поетом,
Першим головою Народного Руху України І. Ф. Драчем*

*Голова Київської міської держадміністрації
О. О. Омельченко вручає М. І. Шкілю
найвищу нагороду міста, 1993 р.*

З державним і громадським діячем Марією Орлик

Творча зустріч з академіком Ш. Амонашвілі у 1991 р.

З учасниками народного хору фізико-математичного факультету “Барвінок”

З 2003 року, М. І. Шкіль (як радник ректора) та В. П. Андрущенко доклали багато спільних зусиль до відновлення справжньої історії Драгоманівського університету та його модернізації.

*Ректор академік В. П. Андрущенко вручає посвідчення
Заслуженого професора університету, 2007 р.*

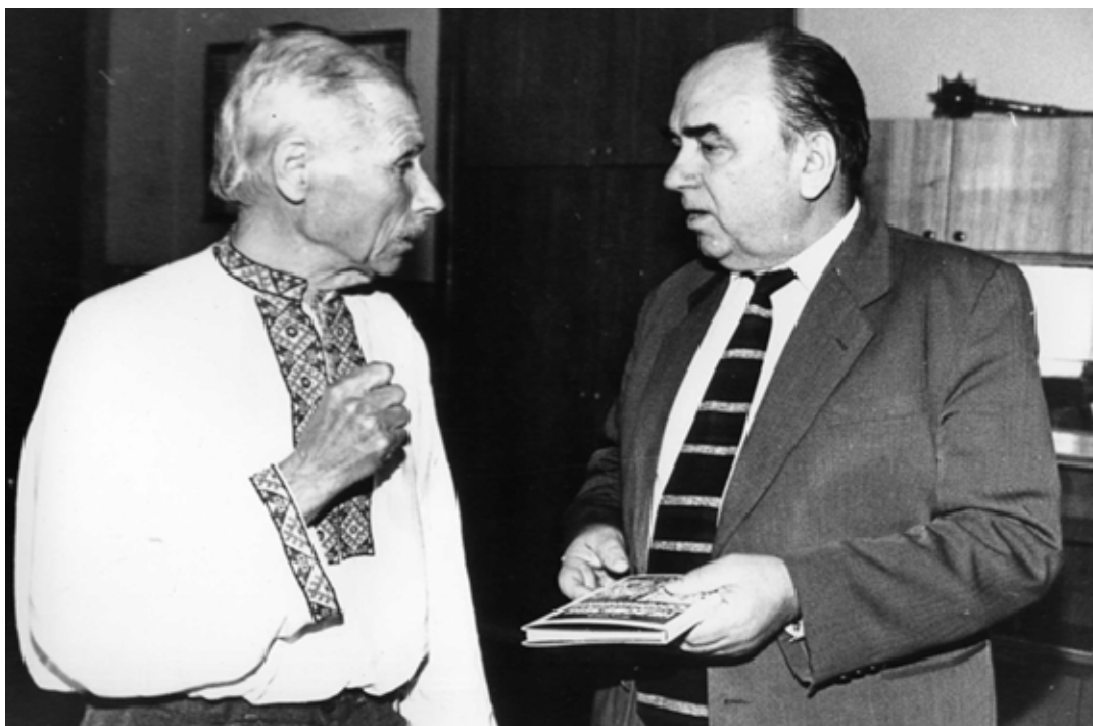

75-річчя М. І. Шкіля, 2007 р.

ЛІТЕРАТУРНІ СПОГАДИ ПРОФЕСОРА М. І. ШКІЛЯ ПРО ВЛАСНЕ ЖИТТЯ відображені у повістях: “Недовезені соняшники”, “Глід”, “Мої педагогічні університети”, написані М. І. Шкілем і видані у 1999 та 2005 роках, мають автобіографічний характер і присвячені пам’яті мамі автора – Христини Василівни. Гортаючи сторінки книжок, написаних майстерно, поетичною українською мовою, дізнаємось про важкі дитячі роки майбутнього великого вченого, які припали на голодні 1932-1933 та нелегкі повоєнні роки. Батько, Іван Полікарпович, загинув восени 1943-го на війні. Мати померла 1948 року. І 16-річний Микола залишився круглим сиротою удвох із глухонімим старшим братом Василем. Зворушлива історія життя нікого не залишає байдужим і, безперечно, є важливим виховним прикладом для молоді.

Великий патріот, Микола Шкіль щиро любив рідну землю, український народ, свою державу, українську пісню, культуру.

М. І. Шкіль дарує автобіографічні твори своєму вчителю І. Ф. Кудіну, який дав йому путівку в життя

*Буває, заплачу, що така в моєї мамі тяжка доля.
Красуня, як світ ясеній, а нещасна, як ніч темна.
Мені так хочеться порадувати вас, матусенько...*

*Мама вміють читати мої думки,
мої потаємні мрії.
А потім ми обмірковуємо, будуюмо плани.
Все більше про те, як буде,
коли я виросту та вивчуся.
Бо зараз така бідність і безпросвітність,
що мріяти про щось на ближній час
ми собі не дозволяємо...*

Літературна спадщина М. І. Шкіля

ОСНОВНІ ДАТИ ЖИТТЯ ТА ДІЯЛЬНОСТІ М. І. ШКІЛЯ

Микола Іванович Шкіль народився 13 грудня 1932 року в с. Бурбино Семенівського району, Полтавської області в селянській родині Христини Василівни та Івана Полікарповича Шкілів.

1951 р. – закінчив Худоліївську середню школу;

1951-1955 рр. – студент Київського державного педагогічного інституту імені О. М. Горького. Закінчив з відзнакою фізико-математичний факультет за спеціальністю “Викладач математики і фізики середньої школи”;

1955 р. – учитель математики Розкішанської середньої школи;

1955-1958 рр. – аспірант кафедри математичного аналізу КДПІ імені О. М. Горького;

1959 р. – захистив дисертацію на здобуття вченого ступеня кандидата фізико-математичних наук: “До питання про асимптотичне зображення розв’язків систем лінійних диференціальних рівнянь, які містять параметр”;

1958-1971 рр. – асистент, старший викладач, доцент кафедри математичного аналізу;

1959 р. – присуджено науковий ступінь кандидата фізико-математичних наук;

1961 р. – заступник декана фізико-математичного факультету;

1962 р. – присвоєно вчене звання доцента;

1964 р. – декан загальнонаукового факультету;

1968 р. – захистив дисертацію на здобуття вченого ступеня доктора фізико-математичних наук: “Про деякі асимптотичні методи в теорії лінійних диференціальних рівнянь з повільними змінними коефіцієнтами”;

1969 р. – присуджено науковий ступінь доктора фізико-

математичних наук;

- 1970 р. – присвоєно вчене звання професора; декан фізико-математичного факультету; нагороджено медаллю “За доблесну працю”;
- 1971 р. – проректор з наукової роботи; нагороджено орденом “Знак пошани”;
- 1972 р. – завідувач кафедри алгебри і геометрії;
- 1973 р. – ректор Київського державного педагогічного інституту імені О. М. Горького;
- 1976 р. – нагороджено орденом Трудового Червоного прапора;
- 1977-1980 рр. – завідувач кафедри вищої математики;
- 1980 р. – нагороджено орденом Дружби народів;
- 1982 р. – обрано членом-кореспондентом АПН СРСР, нагороджено медаллю “В пам'ять 1500 років Києву”, нагороджено Почесною грамотою Президії Верховної Ради УРСР;
- 1984 р. – нагороджено медаллю “Ветеран праці”;
- 1985-1989 рр. – завідувач кафедри основ інформатики та обчислювальної техніки;
- 1986 р. – нагороджено орденом Жовтневої революції;
- 1989 р. – завідувач кафедри математичного аналізу;
- 1990 р. – обрано дійсним членом АПН СРСР; присуджено Премію НАН України імені академіка М. М. Крилова;
- 1991 р. – дійсний член АПН України; присуджено почесне звання “Заслужений діяч науки і техніки України”;
- 1995 р. – іноземний член Російської академії освіти; нагороджено Почесною відзнакою Президента України;
- 1996 р. – присуджено Державну премію України в галузі науки і техніки за комплект підручників з вищої математики: “Вища математика” у трьох книгах / М. І. Шкіль, Т. В. Колесник, В. М. Котлова. – Київ : Либідь, 1994, “Математичний аналіз” у двох частинах / М. І. Шкіль. – Київ : Вища школа, 1978 (1 ч.), 1981 (2 ч.);
- 1997 р. – академік Академії наук вищої школи України; Президент Товариства

- “Україна-Казахстан”; нагороджено орденом “За заслуги” II ступеня;
- 1999 р. – Американський біографічний інститут присвоїв М. І. Шкілю почесний титул “Людина року”;
- нагороджено Почесною грамотою Кабінету Міністрів України;
- 2000 р. – нагороджено орденом “За заслуги” I ступеня;
- Лауреат премії “Засвіти вогонь”;
- 2001 р. – нагороджено медаллю “200 років від дня народження М. В. Остроградського”; Нагороджений дипломом “Кращий освітянин року”;
- 2002 р. – нагороджено орденом “Ярослава Мудрого” V ступеня; за автобіографічну повість “Глід” визнано кращим освітянином року; лауреат відзнаки “Малиновий дзвін душі”;
- 2003 р. – радник ректора НПУ імені М. П. Драгоманова;
- присуджено премію імені В. Вернадського;
- 2005 р. – нагороджено нагрудним знаком за наукові досягнення;
- 2006 р. – нагороджено орденом Кирила і Мефодія;
- 2007 р. – присвоєно почесне звання “Заслужений професор НПУ імені М. П. Драгоманова”; – почесний ректор;
- 2010 р. – нагороджено орденом “Ярослава Мудрого” IV ступеня;
- 2015 р. – 14 листопада після тяжкої хвороби М. І. Шкіль помер. Похований на Байковому кладовищі.

НАГОРОДИ ТА ВІДЗНАКИ

Держава високо оцінила заслуги М. І. Шкіля – талановитого математика і педагога, активного державного діяча, відзначила його високими урядовими нагородами, серед яких “Заслужений діяч науки і техніки України”, ордени “Знак пошани”, “Трудового Червоного прапора”, “Дружби народів”, “Жовтневої революції”, “Почесна відзнака президента України”, “За заслуги I, II, III ступенів”, “Ярослава Мудрого V, IV ступенів”.

У 1982 р. Обраний членом-кореспондентом, а у 1990 р. – дійсним членом АПН СРСР. З 1991 р. – дійсний член АПН України, іноземний член Російської академії освіти, дійсний член АНВШ України, Почесний академік Міжнародної кадрової академії, 1999 р. – Людина року (США, Американський біографічний інститут), Почесний доктор багатьох провідних вузів України.

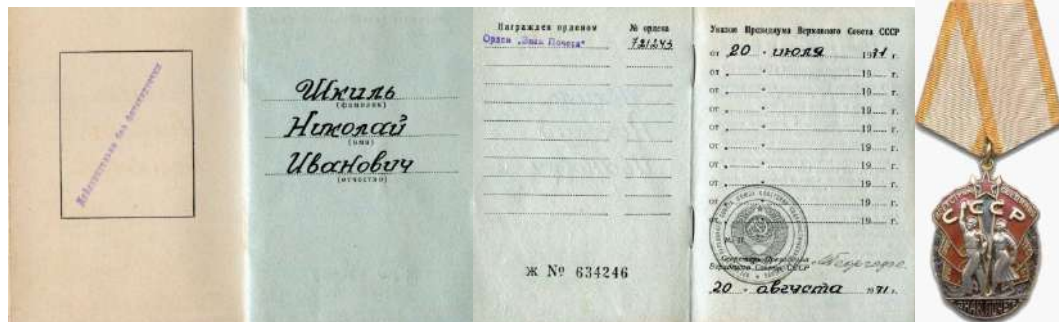
За комплект підручників “Вища математика” /у трьох книгах/, “Математичний аналіз” /у двох частинах/ М. І. Шкілю Указом Президента України 1996 р. присуджено Державну премію в галузі науки і техніки. Премію АПН України отримав підручник “Алгебра і початки аналізу” для 10 класу шкіл і класів з поглибленим вивченням математики. Він нагороджений: “Почесною відзнакою Президента України” за вагомий особистий внесок у розвиток національної освіти, плідну наукову педагогічну діяльність”, Почесною Грамотою Кабінету Міністрів України, Дипломом кращого освітянина. М. І. Шкіль – кавалер орденів “За заслуги” I, II, III ступенів.

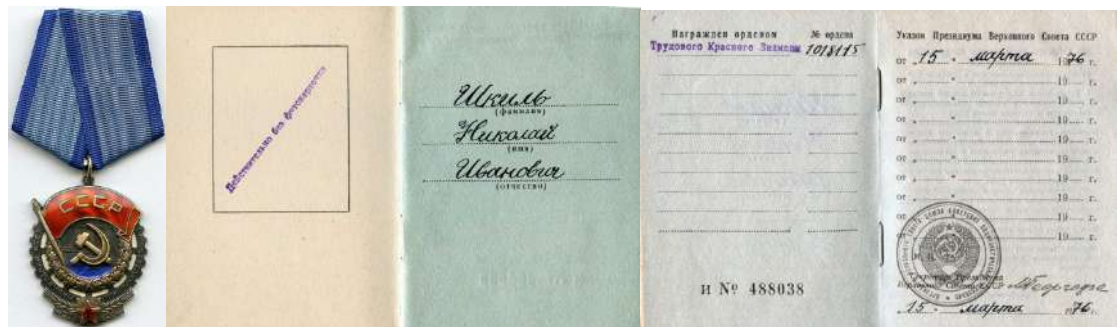
МИКОЛА ІВАНОВИЧ ОТРИМАВ НАГОРОДИ КРАЇНИ:

1970 р.— медаль “За доблесну працю”

1971 р. — орден “Знак Пошани”

1976 р. — орден Трудового Червоного прапора

1980 р. — орден Дружби народів

1982 р. — медаль “В пам'ять 1500 років Києву, нагороджено Почесною грамотою Президії Верховної Ради УРСР

1984 р. — медаль “Ветеран праці”

1986 р. — орден Жовтневої революції

1990 р. — за цикл робіт “Розвиток аналітичних і асимптотичних методів розв’язання диференціальних, інтегральних та інтегро-диференціальних рівнянь і їх застосування до задач математичної та теоретичної фізики” М. І. Шкіля відзначено премією НАН України імені академіка М. М. Крилова.

1992 р. — почесне звання “Заслужений діяч науки і техніки України”

1995 р. – почесна відзнака Президента України

1996 р. – Державна премія України в галузі науки і техніки за комплект підручників з вищої математики : “Вища математика” у трьох книгах (Київ : Либідь, 1994), “Математичний аналіз” у двох частинах (Київ : Вища школа, 1978 (1 ч.), 1981 (2 ч.)

1997 р. – орден “За заслуги” II ступеня

УКАЗ

ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Про нагородження відзнакою Президента України -
орденом “За заслуги”

За вагомі особисті заслуги в розвитку національної освіти,
багаторічну плідну науково-педагогічну діяльність
п о с т а н о в л я ю:

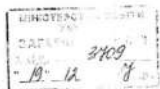
Нагородити відзнакою Президента України - орденом “За
заслуги” II ступеня ректора Національного педагогічного університету
імені М.П.Драгоманова, доктора фізико-математичних наук, академіка
АПН України ШКІЛЯ Миколу Івановича.

Президент України

Л.КУЧМА

м. К и ї в
18 грудня 1997 року
№ 1365/97

М. Ш. Шкільний
Дир. інституту
Шкільний
24.12.97

1999 р. – Американський біографічний інститут поіменував
М. І. Шкілья почесним титулом Людина року

1999 р. – Почесна грамота Кабінету Міністрів України

2000 р. – орден “За заслуги” I ступеня

2001 р. – медаль “200 років від дня народження М. В. Остроградського”

2002 р. – орден князя Ярослава Мудрого V ступня.

2003 р. – премія імені В. Вернадського.

2004 р. – за цикл праць “Асимптотична теорія лінійних сингулярних диференціальних рівнянь” йому спільно з А. М. Самойленком та В. П. Яковцем присуджено премію НАН України імені М. В. Остроградського.

2007 р. – звання “Почесний професор” НПУ імені М. П. Драгоманова.

2010 р. – орден князя Ярослава Мудрого IV ступня.

М. І. ЖАЛДАК
академік НАПН України,
заслужений діяч науки і техніки України,
доктор педагогічних наук, професор
НПУ імені М. П. Драгоманова

АКАДЕМІК
МИКОЛА ІВАНОВИЧ
ШКІЛЬ –
МАТЕМАТИК, ПЕДАГОГ, ОРГАНІЗАТОР
ОСВІТИ В УКРАЇНІ
(спогади)

Можна було б багато говорити про цю велику, мудру, надзвичайно обдаровану, працелюбну, доброзичливу, чуйну, людяну, розсудливу людину, великого життєлюбця і мудреця, якого люди любили, шанували і поважали за його бачення життя, відношення до праці і до людей.

З дитинства, яке перебігало не в розкошах, Микола Іванович був при звичаєний до нелегкої щоденної праці і навчений своєю мамою і людьми, серед яких зростав, домагатися бажаних результатів і успіхів власною наполегливою працею. Про свій рідний край, своє босоноге дитинство, маму і людей, величких простих трударів, серед яких виховувався і мужнів майбутній академік, Микола Іванович з надзвичайною щирістю, любов'ю і ніжністю, розповідає в свої чудовій ліричній повісті “Недовезені соняшники”.

До Київського державного педагогічного інституту імені О. М. Горького Микола Шкіль прийшов у 19 років та так і залишився в ньому до кінця життя, пройшовши всі ступені професійного і наукового зростання від студента фізико-математичного факультету КДПІ імені О. М. Горького до ректора Національного

педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, академіка Національної Академії педагогічних наук України, одного із її засновників, заслуженого діяча науки і техніки України, іноземного члена Російської Академії Освіти, президента товариства “Україна Казахстан”, лауреата багатьох урядових нагород і почесних звань:

Працюючи на посадах ректора і завідуючого кафедрами, Микола Іванович запрошував до роботи із студентами, аспірантами, молодими науковцями, до читання різних математичних курсів лекцій на фізико-математичному факультеті відомих в Україні і за її межами вчених із світовими іменами. Серед них вчитель Миколи Івановича професор Степан Федорович Фещенко, знаменитий і всевітньо відомий вчений, математик і кібернетик, академік Віктор Михайлович Глушков, вчитель Віктора Михайловича Глушкова член-кореспондент Академії наук України Сергій Миколайович Черніков, член-кореспондент Національної академії наук України Михайло Йосипович Ядренко, академік Національної академії наук України Микола Олексійович Перестюк, професори Микола Олексійович Давидов, Симон Ізраїлевич Зуховицький, Віктор Павлович Дущенко, Іван Євгенович Шиманський та інші відомі науковці-педагоги.

Академік В. М. Глушков з М. І. Шкілем і Є. В. Коршаком обговорюють питання інформатизації

Особливо організаторські талант і здібності та працездатність Миколи Івановича Шкіля, зрештою як і завжди, проявилися в період 1985-1990 рр., в процесі створення і становлення методичних систем навчання інформатики в школах і педагогічних університетах України, комп'ютерно-орієнтованих систем навчання різних предметів, розробки і впровадження в навчальний процес середніх і вищих навчальних закладів нових інформаційно-комунікаційних технологій навчання, реорганізації і реформування всієї системи освіти, і особливо математичної та інформатичної.

В зв'язку з тим, що за постановою тодішніх ЦК КПРС і Ради Міністрів СРСР, прийнятою на початку 1985 року, у всіх середніх і вищих навчальних закладах СРСР вводилася нова навчальна дисципліна "Інформатика", навчання якої необхідно було розпочати вже у вересні 1985 року, Миколі Івановичу від Міністерства освіти України надійшло розпорядження невідкладно, в терміновому порядку створити кафедру "Основ інформатики і обчислювальної техніки", очолити її і розпочати створення методичної системи навчання, орієнтовану на використання нових інформаційних технологій в процесі навчання різних предметів в середніх і вищих навчальних закладах. Особисту відповідальність за функціонування тієї кафедри і започаткування процесу інформатизації навчального процесу, системи управління навчальним закладом і системи освіти взагалі було покладено на Миколу Івановича. Тому його було призначено завідувачем першої в українських навчальних закладах України кафедри "Основи інформатики і обчислювальної техніки".

Разом з тим необхідно було розпочати навчання інформатики в школах вже з вересня 1985 року, але підготовлених вчителів не було, матеріально-технічне і науково-методичне забезпечення навчання інформатики було відсутнє. За таких умов довелося на випускних курсах педагогічних університетів терміново готувати випускників до навчання інформатики в школі, замінивши навчання майже всіх дисциплін предметами, що стосувалися інформатики (основи алгоритмізації, основи теорії алгоритмів, обчислювальна математика, програмування, математична логіка тощо).

Під приміщення кафедри терміново були переобладнані два спортивні зали разом з допоміжними приміщеннями, проведені необхідні будівельні і ремонтні роботи, управління якими здійснював проректор з економічних і господарських питань, нині член-кореспондент НАПН України, професор Олег Семенович Падалка.

Уже в перші місяці другого семестру 1984-1985 навчального року кафедра почала діяти в складі: М. І. Шкіль, завідуючий кафедрою, доценти М. І. Жалдак,

М. О. Матвієнко, Ю. П. Підченко, Ю. С. Рамський, С. Ю. Трофимчук, старший викладач С. О. Радченко, які за наказом ректора були переведені з кафедри вищої математики на кафедру основ інформатики і обчислювальної техніки. Невдовзі до складу кафедри увійшли також доцент Н. М. Кузьміна (нині професор кафедри теоретичних основ інформатики в НПУ імені М. П. Драгоманова), старші викладачі Н. В. Морзе (нині член-кореспондент НАПН України, доктор педагогічних наук, професор, проректор з інформатизації Київського педагогічного університету імені Б. Грінченка), В. В. Лапінський (нині старший науковий співробітник Інституту педагогіки НАПН України, завідуючий відділом інформатики), В. М. Дем'яненко (нині заступник директора Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України), завідуючий лабораторіями кафедри В. В. Єфименко (нині кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теоретичних основ інформатики, заступник декана Факультету інформатики, створеного на основі колишньої кафедри основ інформатики і обчислювальної техніки) та інші.

Разом з тим на початку 1985 року абсолютно ніякого матеріально-технічного і науково-методичного забезпечення навчального процесу не було. Все доводилося починати з порожнього місця. В той час були поширені заклики типу “Програмування – друга грамотність”, “Комп’ютерну грамотність – кожному вчителю” і т. п. Весь керівний склад університету, а також працівники Міністерства освіти були зобов’язані освоювати “комп’ютерну грамотність”. І хоч в Національному педагогічному університеті імені М. П. Драгоманова ще в 1960-му році була встановлена ЕОМ “Мінськ-1” (ректором тоді Київського державного педагогічного інституту імені О. М. Горького була дійсний член АПН СРСР, професор Марія Максимівна Підтиченко) і викладачі кафедри вищої математики мали чималий досвід стосовно алгоритмізації і програмування різноманітних задач (зокрема було розроблено і видано навчальний посібник “Елементи програмування”, видавництво “Радянська школа”, 1976, 208 с., автори М. І. Жалдак, Ю. С. Рамський), на базі тієї ЕОМ Мінськ-1 в 1975 р. було створено Головний обчислювальний центр Міністерства освіти України (директором якого було призначено тоді кандидата технічних наук, нині академіка НАПН України Валерія Юхимовича Бикова), який згодом (близько 1978 року) було переведено в окреме приміщення, машину Мінськ-1 замінили на ЕОМ серії ЄС-1020, а Національному педагогічному університетові імені М. П. Драгоманова довелося для навчання студентів програмування і проведення обчислювальної практики орендувати машинний час у Головного обчислювального центру Міністерства освіти України.

Одне з перших засідань кафедри основ інформатики та обчислювальної техніки проводить Микола Іванович Шкіль (1985 рік)

Під час обчислювальної практики студенти писали свої програми на папері, а нанесення програм на перфокарти з подальшим запуском програм на ЕОМ здійснювати спеціально підготовлені оператори. Студенти не мали жодного доступу до апаратури ЕОМ чи апаратури підготовки даних і аналізували лише роздруківки результатів виконання своїх програм на ЕОМ. В зв'язку з цим з 1980 року заняття з алгоритмізації і програмування в університеті стали проводити з використанням програмованих мікрокалькуляторів типу МК-54, МК-56 тощо.

Перша мікропроцесорна техніка кафедри інформатики

Викладачами кафедри вищої математики в 1985 році навіть був підготовлений навчальний посібник “Програмування на мікрокалькуляторах” (видавництво “Радянська школа”, 1985 р., 156 с., автори М. І. Жалдак, Ю. С. Рамський). Для підтримки навчання математики в середніх навчальних закладах окремими авторами пропонувалося навіть використання непрограмованих мікрокалькуляторів МКШ-2М, які на замовлення Міністерства освіти серійно виготовлялися на заводі обчислювальної техніки в м. Лубни на Полтавщині.

Ректорат пильно контролював хід впровадження мікропроцесорної техніки в навчальний процес і в систему управління університетом. На кожному засіданні Вченої ради університету слухалися питання стосовно впровадження комп'ютерів в навчальний процес і в забезпечення функціонування різних підрозділів університету. В газеті “Радянська школа” і журналі “Радянська школа” публікувалися статті типу “Комп'ютерну грамотність – кожному вчителю”, “Програмування – друга грамотність”, “Починаємо діалог з ЕОМ”, “Формування основ інформаційної культури вчителя”, “Гуманітарний потенціал інформатизації освіти” та ін., серед авторів яких був і Микола Іванович Шкіль.

А персональних комп'ютерів, які систематично використовувались в навчальному процесі, не було навіть у ведучому університеті України – Київському державному університеті імені Т. Г. Шевченка, не говорячи вже про педагогічні університети. Зрозуміло, що і ніяких комп'ютерно-орієнтованих методичних систем навчання, які почали з'являтися в 1990-х роках, в 1985 році ще не було. Не було їх і в Національному педагогічному університеті імені М. П. Драгоманова, за винятком хіба кимось подарованої і так і не введеної в дію міні-ЕОМ СМ-4, двох настільних комп'ютерів ДВК-2М та кількох десятків програмованих мікрокалькуляторів МК-54 та МК56. Розуміння можливостей використання комп'ютерів взагалі і в навчальному процесі зокрема було надто туманним. Наприклад, на одному із засідань Вченої Ради НПУ імені М. П. Драгоманова в той час один із кращих педагогів університету професор М. А. Бріцин, відомий у науковому світі філолог, доповідачеві задав питання:

“Скажіть, а де может понадобится комп’ютер філологу?”. Сьогодні такі питання вже ні в кого не виникають, навіть у школярів.

Разом з тим колектив кафедри “Основ інформатики і обчислювальної техніки” під керівництвом Миколи Івановича Шкіля досить напружено працював: з’явився комп’ютерний клас на основі досконалих на той час ПК “Ямаха”, в зв’язку з чим програмовані мікрокалькулятори відійшли в минуле. У комп’ютерів “Ямаха” було досить досконале на той час програмне забезпечення, яке зберігалось в постійній пам’яті комп’ютера – операційна система MSDOS, редактор текстів TOR, бази даних DBase-II, електронні таблиці Multiplan, графічний редактор Painter, музичний редактор, географічний атлас тощо.

На основі вивчення програмного забезпечення комп’ютера “Ямаха” та відповідних довідкових матеріалів (які всі були подані англійською мовою) на кафедрі були розроблені відповідні методичні посібники та комплекси лабораторних робіт, що стосувались змісту навчання предмета “Інформатика” на тодішньому рівні його розвитку.

Вже в 1985 році на кафедрі було розроблено і видано у видавництві “Вища школа” методичний посібник для середніх професійно-технічних училищ “Основы информатики і вчислительной техники” (Київ, Вища школа. 1985. – 200 с., автори М. І. Жалдак, Н. В. Морзе). Цей посібник було перевидано в тому ж видавництві в 1986-му році, а в 1987 році на замовлення Держагропрому України було ще раз перевидано у видавництві “Вища школа” як навчальний посібник для середніх навчальних закладів агропромислової галузі в Україні. Окрім того було опубліковано значну кількість статей в різних журналах, збірниках наукових праць, газетах на допомогу вчителям інформатики, безпосередньо участь у підготовці яких брав і Микола Іванович.

Поступово стало зрозумілим і очевидним, що для ефективного використання комп’ютера в різних видах діяльності людей не обов’язково самостійно розробляти відповідні програмні засоби, а досить скористатись наявним програмним забезпеченням сучасних комп’ютерів як загального, так і спеціального призначення (редактори текстів, графічні редактори, електронні таблиці, бази даних, системи підготовки презентацій, системи комп’ютерної математики, перекладачі з одних мов на інші, довідникові системи і т.д.).

В зв’язку з цим під керівництвом Миколи Івановича авторський колектив у складі М. І. Шкіль, М. І. Жалдак, Н. В. Морзе, Ю. С. Рамський розробив і в 1988 році видав у видавництві “Радянська школа” посібник для вчителів

“Изучение языков программирования в школе” (Київ, “Радянська школа”, 1988. – 200 с.), в якому вперше в торішньому СРСР було запропоновано і продемонстровано так званий користувацький підхід до побудови шкільного курсу інформатики, коли на передній план виходило вивчення програмного забезпечення комп’ютерів як загального, так і спеціального призначення, та можливостей його використання, а навчання програмування відходило на другий план, на відміну від навчання основ інформатики і обчислювальної техніки з так званим програмістським ухилом у навчанні, що був основним на той час (провідниками якого тоді були відомі радянські вчені А. П. Єршов, В. М. Монахов, М. П. Лапчик та ін.).

В 1991 році під керівництвом Миколи Івановича було розроблено з дотриманням названого підходу і опубліковано у видавництві “Вища школа” за редакцією Миколи Івановича Шкіля навчальний посібник “Інформатика” для студентів інформатичних спеціальностей педагогічних університетів (Київ, “Вища школа”, 1991. – 320 с., автори М. І. Жалдак, Ю. С. Рамський). Сьогодні користувацького ухилу у навчанні основ інформатики і обчислювальної техніки в середніх загальноосвітніх навчальних закладах дотримуються у всьому світі.

Турботливо піклувався Микола Іванович і про підготовку науково-педагогічних кадрів. Під його керівництвом був підготовлений перший в Україні (і другий в тодішньому СРСР) доктор педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – Теорія і методика навчання інформатики М. І. Жалдак, у якого Микола Іванович був науковим консультантом з докторської дисертації, захищеної в 1990 році в Інституті змісту і методів навчання АПН СРСР, м. Москва, і якого згодом за рекомендацією Миколи Івановича було в 1992 році обрано членом-кореспондентом, а в 1995 році дійсним членом Національної академії педагогічних наук України. Значних результатів досягли і інші члени кафедри “Основи інформатики і обчислювальної техніки”, якою в свій час керував Микола Іванович. Н. В. Морзе стала доктором педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – Теорія і методика навчання інформатики (2003 р.), членом кореспондентом Національної Академії педагогічних наук України (2010 р.), Ю. С. Рамський став доктором педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – Теорія і методика навчання інформатики (2013 р.), дійсним членом Академії наук Вищої Школи (2015 р.). Сьогодні в Україні утворилася досить потужна школа педагогів-інформатиків (біля двох десятків докторів та кілька десятків кандидатів педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – Теорія і методика навчання

інформатики), першоджерелом якої була створена Миколою Івановичем у 1985 році перша в Україні кафедра “Основ інформатики і обчислювальної техніки”.

В 1989 році Микола Іванович вирішив започатковану і поставлену ним на міцний фундамент кафедру передати своїм учням із впевненістю, що так диктує логіка речей і здоровий глузд. Мабуть Микола Іванович був би задоволений як функціонує і розвивається його дітище сьогодні. На кафедрі розроблені досить досконалі програмні засоби для підтримки навчання різних предметів, дистанційні курси, комп’ютерно-орієнтовані системи навчання, зокрема курс “Теорія ймовірностей і математична статистика”, рекомендований Міністерством освіти і науки України як підручник для студентів фізико-математичних та інформатичних спеціальностей педагогічних університетів, рекомендований Міністерством освіти і науки України програмний засіб Gran 1 для підтримки навчання математики в середніх навчальних закладах. Перша версія програми Gran-1 була розроблена і описана мовою Basic тоді аспірантом кафедри Андрієм Вікторовичем Пеньковим (01.10.1957 р. – 04.03.2016 р.) для комп’ютера “Ямаха” ще в 1989 році і демонструвалася на засіданні спеціалізованої вченої ради в Інституті змісту і методів навчання АПН СРСР, м. Москва, в травні 1990 року. Пізніше програма Gran-1 була переописана мовою Delphi для IBM-сумісних комп’ютерів і суттєво удосконалена аспірантом кафедри Юрієм Васильовичем Горошком (нині доктор педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – Теорія і методика навчання інформатики, професор, завідуючий кафедрою інформатики Чернігівського НПУ імені Т. Г. Шевченка).

На базі кафедри функціонує аспірантура і докторантура за спеціальністю 13.00.02 – Теорія і методика навчання інформатики, спеціалізована вчена рада із захисту дисертацій на здобуття вчених ступенів докторів і кандидатів педагогічних наук, республіканський науковий семінар, де доповідаються результати дослідницьких робіт, що стосуються інформатизації навчального процесу в школах і педагогічних університетах, видається щорічний збірник наукових праць “Комп’ютерно-орієнтовані системи навчання”, де публікуються результати досліджень у вказаних напрямках. Всі вони були започатковані за часів, коли роботу колективу кафедри спрямовував Микола Іванович Шкіль.

Пізніше, у 2008 році, на базі кафедри було створено інститут інформатики НПУ імені М. П. Драгоманова, а кафедра трансформувалася у три кафедри – “Теоретичних основ інформатики”, “Інформаційних технологій і програмування”, “Комп’ютерної інженерії”. Інститут інформатики у 2015

році трансформувався у Факультет інформатики, керівником якого є вихованець колишньої кафедри “Основи інформатики і обчислювальної техніки” професор Василь Михайлович Франчук.

Значну увагу академік Микола Іванович Шкіль приділяв розвитку математичної освіти в середніх і вищих педагогічних навчальних закладах України. Зокрема під керівництвом Миколи Івановича колективом авторів у складі: академік НАПН України Михайло Іванович Бурда, професори Григорій Миколайович Литвиненко, Юрій Савіянович Рамський, Зінаїда Іванівна Сліпкань, Василь Олександрович Швець та ін., розроблено “Державний стандарт загальної середньої освіти в Україні. Освітня галузь “Математика”, проект якого було опубліковано у видавництві “Генеза”, Київ. 1997. – С. 14-57; “Галузевий стандарт вищої освіти. Освітньо-кваліфікаційні характеристики бакалавра зі спеціальності 6.010100. Педагогіка і методика середньої освіти. Математика напряму підготовки 0101. Педагогічна освіта. – Київ, МОН України. 2003. – 64 с. (авторський колектив: М. І. Шкіль (керівник), М. І. Жалдак, М. О. Перестюк, М. Й. Ядренко, Г. П. Грищенко, Г. І. Волинка, М. В. Працьовитий, Ю. С. Рамський, З. І. Сліпкань, В. О. Швець та ін.); “Галузевий стандарт вищої освіти. Освітньо професійна програма підготовки бакалавра за спеціальністю 6.010100. Педагогіка і методика середньої освіти. Математика напряму підготовки 0101. Педагогічна освіта. – Київ, МОН України. 2003. – 84 с. (авторський колектив: М. І. Шкіль (керівник), М. І. Жалдак, М. О. Перестюк, М. Й. Ядренко, Г. П. Грищенко, Г. І. Волинка, Т. В. Колесник, М. В. Працьовитий, Ю. С. Рамський, З. І. Сліпкань, І. О. Шевчук та ін.).

Микола Іванович автор понад 350 наукових праць, серед яких десятки підручників і навчально-методичних посібників, зокрема з математичного аналізу, за якими навчаються студенти фізико-математичних та інформатичних спеціальностей всіх педагогічних університетів України. Серед них підручники “Математичний аналіз, в 2-х частинах”, “Вища математика, в 3-х частинах”, для студентів фізико-математичних спеціальностей педагогічних університетів “Алгебра та початки аналізу” для учнів середніх навчальних закладів та ін. Зокрема підручник з математичного аналізу відзначений Державною премією України. Понад 10 монографій Миколи Івановича та його співавторів, зокрема вчителя Миколи Івановича Степана Федоровича Фещенка, перекладені багатьма мовами розійшлися по всьому світові, в тому числі одна з них опублікована англійською мовою в Сполучених Штатах Америки. З плином часу навколо академіка Миколи

Івановича Шкіля утворилася досить потужна наукова школа – біля десяти докторів наук та біля тридцяти кандидатів наук.

Учні Миколи Івановича гідно продовжують справи, започатковані вчителем, спрямовані на розвиток педагогічної і математичної науки і освіти в Україні. Навколо окремих його учнів утворилися вже свої наукові школи, зокрема з проблем інформатизації освіти, сучасних комп'ютерно орієнтованих методичних систем навчання різних предметів в середніх і вищих навчальних закладах в Україні. Гідно продовжуються і дослідження в галузі математики. Зокрема один з вихованців бувшої кафедри “Основи інформатики і обчислювальної техніки”, учень Миколи Івановича Петро Федорович Самусенко підготував до захисту докторську дисертацію, в якій продовжує розвиток започаткованих Миколою Івановичем та його вчителями Миколою Миколайовичем Боголюбовим та Степаном Федоровичем Фещенком теорії і асимптотичних методів розв'язування диференціальних рівнянь з повільно змінюючими параметрами.

Важко охопити увагою всі сторони життя і діяльності Миколи Івановича Шкіля. Це був великий вчений, мудрий вчитель і наставник, чуйна, доброзичлива людина, життєлюбна і працелюбна, велика, мудра, свята людина, вчитель і його величність трудар, який віддав всього себе служінню людям. На баченні світу, результатах творчості і праці таких трударів, творців і будівничих і тримається світ, добро, благополуччя і спокій людей.

Поза сумнівами Микола Іванович залишив людям неоціненну спадщину, яка ще довго їм слугуватиме, і люди будуть йому дякувати за те, пам'ятати і наслідувати його бачення життя і споминати з вдячністю, повагою і шаною цю велику людину – видатного вченого, математика, педагога, одного з організаторів сучасної освіти в Україні.

РОДИНА МИКОЛИ ІВАНОВИЧА ШКІЛЯ У СВІТЛИНАХ

*З майбутньою дружиною
Катериною Тодосіївною, липень 1953 р.*

З сім'єю, доньками Наталкою та Оленою, 1965 р.

На прогулянці з дружиною, 1975 р.

На відпочинку з дружиною, м. Трускавець, 1980 р.

На батьківщині дружини, Великдень, с. Розкішне, 1996 р.

З онуками Олексієм і Дмитром на відпочинку, Крим, 2000 р.

З родиною на дачі, серпень, 1998 р.

50 років разом. “Золоте весілля”, 19 грудня 2003 р.

Ювілей дружини, 20 грудня 2006 р.

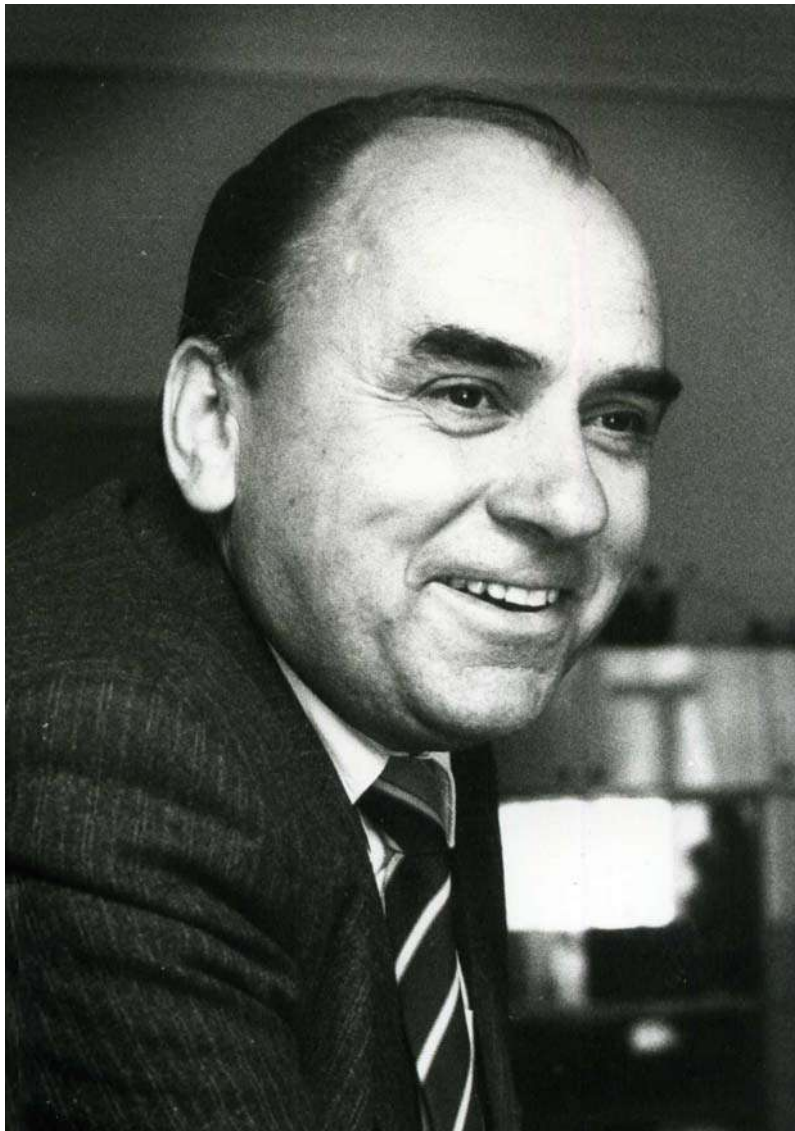

*М. І. Шкіль з дружиною і В. П. Андрущенко на урочистому засіданні
Вченої ради, присвяченого його 80-річчю, 2012 р.*

Великдень у колі сім'ї, 2013 р.

ДОРОГІ МОЇ ПОБРАТИМИ, ДРАГОМАНІВЦІ!

Я є сином цієї сім'ї.
Я Вам бажаю довіліття!
Бажаю щедрої жниви на освітянській ниві!
Дорогі наші студенти!
Всі ми пройшли Вашу школу.
Всі ми вихідці з України.
Хто більшого досяг, хто – меншого...
Тільки праця, тільки праця – праця найбільшій педагог!
Я Вам бажаю, як моя мама мені бажала:
«Вивчися – будеш людиною!», – стати ЛЮДЬМИ!

З інтерв'ю М.І. Шкіля до З'їзду випускників,
16 квітня 2015 р.

ЛІТЕРАТУРА ПРО ЖИТТЯ І НАУКОВО- ПЕДАГОГІЧНУ ДІЯЛЬНІСТЬ М. І. ШКІЛЯ

1. История математического образования в СССР. – Київ : Наук. думка, 1975. – Про М. І. Шкіля на с. 237.
2. Новомінський А. Епіцентри вузівської лекції : М. І. Шкіль // Радянська освіта : газета для вчителів і працівників народної освіти. – 1975. – 6 вересня.
3. Заремба В. Студент починається зі школи : професор КДПІ ім. О. М. Горького М. І. Шкіль // Знання та праця : щомісячний науково-популярний журнал для юнацтва. – 1978. – № 5. – С. 18.
4. Указ Президії Верховної Ради УРСР про нагородження члена-кореспондента АПН СРСР Шкіля М. І. Почесною Грамотою Президії Верховної Ради УРСР // Радянська освіта : газета для вчителів і працівників народної освіти. – 1982. – 17 грудня; Прапор комунізму. – 1982. – 14 грудня.
5. Шкіль М. І. // Українська радянська енциклопедія. – 2-ге вид. – Київ, 1985. – Т. 12. – С. 414 ; Украинская советская энциклопедия. – 2-е изд. – Київ, 1985. – Т. 12. – С. 350.
6. Новомінський А. У вузі особливого призначення : Ректор КДПІ ім. О. М. Горького М. І. Шкіль // Радянська освіта : газета для вчителів і працівників народної освіти. – 1986. – 30 вересня.
7. Шкіль М. І. // Український радянський енциклопедичний словник у 3-х т. – Київ, 1987. – Т. 3. – С. 350.

8. Коноваленко О. Екзаменуємо авторитетність : ректор КДПІ ім. О. М. Горького М. І. Шкіль / О. Коноваленко // Радянська освіта : газета для вчителів і працівників народної освіти. – 1988. – 26 січня.
9. Шибик Т. Подбаймо про наше завтра : Про голову відділення Радянського дитячого фонду ім. В. І. Леніна, ректора КДПІ ім. О. М. Горького М. І. Шкіля // Прапор комунізму. – 1988. – 27 квітня.
10. Коноваленко О. Академік-90 : М. І. Шкіль // Радянська освіта : газета для вчителів і працівників народної освіти. – 1990. – 1 травня.
11. Премія імені М. М. Крилова : присуджена М. І. Шкілю, В. Г. Кадишевському, А. Ю. Лучці за цикл робіт “Розвиток аналітичних і асимптотичних методів розв’язання диференціальних, інтегральних та інтегро-диференціальних рівнянь та теоретичної фізики” // Вісник АН УРСР : щомісяч. загально наук. журн. – 1990. – № 8. – С. 92-93.
12. Коноваленко О. Що довірила “Довіра” : Експеримент в КДПІ ім. О. М. Горького з ініціативи ректора / О. Коноваленко // Освіта : всеукр. громадсько-політ. тижневик. – 1991. – 19 березня.
13. Хропко П. П. Зрілість : слово про колегу (М. І. Шкіля) // Педагогічні кадри / Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова. – 1992. – № 19-20.
14. Кузьмінець О. В. З когорти мужніх і витривалих : М. І. Шкіль / О. В. Кузьмінець // Рідна школа. – 1993. – № 2. – С. 2 (обкл.)
15. М. І. Шкіль : до 60-річчя від дня народження // Український математичний журнал. – 1993. – Т. 45, № 2. – С. 303-304.
16. М. І. Шкілю – 60 років // Асимптотичні методи в диференціальних рівняннях : зб. наук. пр. – Київ : Вища школа, 1993. – С. 3-5.
17. За заслуги в підготовці педагогів : про нагородження М. І. Шкіля Почесною відзнакою Президента України // Вечірній Київ. – 1995. – 14 жовтня.
18. Коноваленко О. Під добрим вітрилом – щаслива путь : Про ректора УДПУ ім. М. П. Драгоманова М. І. Шкіля / О. Коноваленко // Освіта : всеукр. громадсько-політ. тижневик. – 1995. – 11 жовтня. – С. 2.
19. Про нагородження М. І. Шкіля Почесною відзнакою Президента України : Указ Президента України від 10 жовтня 1995 р. № 938 // Урядовий кур’єр. – 1995. – 12 жовтня. – С. 3.

20. Про присудження Державних премій України в галузі науки й техніки 1996 року М. І. Шкілю, Т. В. Колесник, В. М. Котловій // Урядовий кур'єр, 1996. – 26 грудня. – С. 3-4.
21. Академік АПН України Микола Іванович Шкіль. 65 років : біобібліографія / Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова, [Наукова бібліотека] ; [авт. вступ. ст. : Д. Санжаревський, О. Гончаренко, с. 5-19] ; уклад. Н. І. Тарасова, ред. О. М. Нечипоренко. – Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 1997. – 50 с.
22. Шкіль М. І. // Гончаренко С. Український педагогічний словник. – Київ : Либідь, 1997. – С. 364.
23. Санжаревський Д. М. Гість зі столиці : М. І. Шкіль // Санжаревський Д. М. Літо на Сулі : наук. – док. нарис / Д. М. Санжаревський, О. В. Гончаренко ; М-во освіти і науки України. – Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 1998. – 38 с. – Бібліотечка краєзнавця.
24. Шкіль М. І. Недовезені соняшники : автобіографічна повість / М. І. Шкіль. – Київ : Школяр, 1998. – 62 с.
25. М. І. Шкіль : до 65-річчя від дня народження // Математика в школі. – 1998. – № 1. – С. 49.
26. Коваленко О. Людина року, або просто – Людина : М. І. Шкіль / О. Коваленко // Рідна школа. – 1999. – № 12. – С. 5.
27. Мальований Ю. Соняхи: із захопленням учителю від учня / Ю. Мальований // Освіта : всеукр. громадсько-політ. тижневик. – 1999. – 29 вересня – 6 жовтня. – С. 1.
28. Професор математики – митець : про книгу М. Шкіля “Недовезені соняшники” / С. Шевчук, М. Цілина // Освіта : всеукр. громадсько-політ. тижневик. – 1999. – 20-27 жовтня. – С. 3.
29. Микола Іванович Шкіль (13 грудня – День народження ректора НПУ ім. М. П. Драгоманова, доктора фіз.-мат. наук, академіка АПН України // Освіта : всеукр. громадсько-політ. тижневик. – 2001. – 12-19 грудня. – С. 12.
30. Символ мудрості – “Софію Київську” – отримали кращі вищі навчальні заклади України / М. І. Шкіль // Освіта України: щотижнева газета М-ва освіти і науки України. – 2001. – 20 червня. – С. 3.

31. Академік АПН України Микола Іванович Шкіль : нарис про життя і діяльність : бібліографічний покажчик праць до 70-річчя / Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова, [Наукова бібліотека] ; [автори вступ. ст. : Ю. М. Березанський, В. С. Королюк, Ю. О. Митропольський, А. М. Самойленко, І. В. Скрипник, Г. І. Булах,] ; уклад. бібліографічного покажчика Н. І. Тарасова ; ред. : П. Гвоздецький, Е. Татарчук, О. Макаренко. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2002. – 75 с.
32. Шкіль М. І. // Київський літопис ХХІ століття : Визначні імена та підприємства Києва. – К., 2001. – С. 104.
33. Шкіль Микола Іванович – ректор Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова // Ректор третього тисячоліття / МОН України. – Київ : Вид. центр “Болгов”, 2002. – Вип. 1. – С. 114.
34. Булах Г. Сівач розумного, доброго, вічного : (Миколі Шкілю – 70!) // Рідна школа. – 2002. – № 12. – С. 8-9. – (Фото на 1 с. обкл.).
35. Колесник Т. В. Учений. Педагог. Громадянин : (М. І. Шкілю – 70) // Нелінійні коливання. – 2002. – Т. 5, № 4. – С. 435-437;
36. Колесник Т. В. Учений. Педагог. Громадянин : (М. І. Шкілю – 70 років) // Асимптотичні методи в теорії диференціальних рівнянь : тези доп. Міжнар. конф., присвяч. 70-річчю з дня народження і 45-річчю наук.-пед. діяльності М. І. Шкіля, 16 груд. 2002 р. – Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2002. – С. 3-5.
37. Про нагородження орденом князя Ярослава Мудрого М. І. Шкіля : Указ Президента України від 13 грудня 2002 р. № 1154/2002 // Освіта України : щотижнева газета М-ва освіти і науки України. – 2002. – 20 груд., № 101 (397). – С. 1.
38. Патріархові української вищої педагогічної школи Миколі Івановичу Шкілю – 70 // Освіта : всеукр. громадсько-політ. тижневик. – 2002. – 11-18 груд., № 57 (5015). – С. 1.
39. Коноваленко О. Син свого народу, або Сім талантів і одна оголена... душа : М. І. Шкіль / О. Коноваленко // Освіта : всеукр. громадсько-політ. тижневик. – 2002. – 11-18 груд., № 57(5015). – С. 8.
40. Три десятиліття ректорства як три критерії талановитості : до 70-річчя від дня народження М. І. Шкіля // Освіта України : щотижнева газета М-ва освіти і науки України. – 2002. – 13 груд., № 98-99. – С. 14.

41. Микола Іванович Шкіль (до 70-річчя від дня народження) / Березанський Ю. М., Королюк В. С., Митропольський Ю. О., Самойленко А. М., Скрипник І. В. // Український математичний журнал. – 2002. – Т. 54, № 12. – С. 1589-1591.
42. Родом з дитинства : Людина чистої совісті : до 70-річчя від дня народження М. І. Шкіля // Педагогічні кадри / Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова. – 2002. – Грудень, № 10. – 4-5,7.
43. Шкіль М. І. Глід : автобіографічна повість / М. І. Шкіль ; Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова. – Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2005. – 41 с.
44. Шкіль М. І. Глід : автобіографічна повість / Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова. – Київ ; Дрогобич : Коло, 2006. – 46 с.
45. Наукова школа Шкіля Миколи Івановича, доктора фізико-математичних наук, професора, академіка АПН України / М-во освіти і науки України, НПУ імені М. П. Драгоманова. – Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2006. – 53 с.
46. Академік АПН України Микола Іванович Шкіль : нарис про життя і діяльність : бібліографічний покажчик праць до 75-річчя / Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова, [Наукова бібліотека]; [автори ст. : В. П. Андрущенко, Ю. М. Березанський, В. С. Королюк, Ю. О. Митропольський, А. М. Самойленко, Г. І. Волинка, Г. І. Булах,] ; уклад. Н. І. Тарасова, О. П. Симоненко; ред. : П. Гвоздецький, Е. Татарчук, О. Макаренко. – Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2007. – 130 с., +фотоальбом.
47. Микола Іванович Шкіль : біобібліографічний покажчик до 80-річчя від дня народження / М-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова, Наукова бібліотека; [автори ст. : В. П. Андрущенко, В. С. Королюк, І. О. Луковський, О. П. Симоненко, М. О. Перестюк, М. В. Працьовитий, В. П. Яковець, Г. І. Волинка, Г. І. Булах, А. Н. Паламаренко, А. Демиденко, П. В. Дмитренко, Г. О. Грищенко, Г. М. Торбін, Т. В. Колесник, М. І. Жалдак, М. І. Шут, В. О. Швець, О. О. Сушко, В. І. Гончаров, І. І. Старун, В. Г. Бевз, В. Воловенко, О. Г. Ярошенко] упоряд. Н. І. Тарасова, відповід. ред. Л. В. Савенкова. – 4-е вид., доп. – Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2012. – 232 с. – (Серія “Вчені НПУ імені М. П. Драгоманова”).

48. Шкіль М. І. Недовезені соняшники : автобіографічна повість // Микола Іванович Шкіль : біобібліографічний покажчик до 80-річчя від дня народження / М-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова, Наукова бібліотека ; упоряд. Н. І. Тарасова, відповід. ред. Л. В. Савенкова. – 4-е вид., доп. – Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2012. – С. 125-150. – (Серія “Вчені НПУ імені М. П. Драгоманова”).
49. Шкіль М. І. Глід : автобіографічна повість // Микола Іванович Шкіль : біобібліографічний покажчик до 80-річчя від дня народження / М-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова, Наукова бібліотека; упоряд. Н. І. Тарасова, відповід. ред. Л. В. Савенкова. – 4-е вид., доп. – Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2012. – С. 151-183. – (Серія “Вчені НПУ імені М. П. Драгоманова”).
50. Шкіль М. І. Мої педагогічні університети : автобіографічна повість // Микола Іванович Шкіль : біобібліографічний покажчик до 80-річчя від дня народження / М-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова, Наукова бібліотека ; упоряд. Н. І. Тарасова; відповід. ред. Л. В. Савенкова. – 4-е вид., доп. – Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2012. – С. 184-213 – (Серія “Вчені НПУ імені М. П. Драгоманова”).
51. Сокур В. Моє прощання зі Шкілем / Василь Сокур // Дивосвіт : всеукр. наук.-популяр. журн. – 2015. – Грудень. – С. 39-42
52. Жалдак М. І. Академік Микола Іванович Шкіль – математик, педагог, організатор освіти в Україні // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 2. Комп’ютерно-орієнтовані системи навчання : зб. наук. праць редрада. – Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018. – № 20 (27), с. 3-12.
53. Київський державний педагогічний інститут імені О. М. Горького : історичний нарис / ред. кол. : М. І. Шкіль (відп. ред.) [та ін.] ; авт. кол. : Г. З. Івашина, А. Г. Конфорович, Д. Ф. Ніколенко [та ін.]. – Київ : Рад. школа, 1981. – 118 с. – (Про М. І. Шкіля на стор. 18, 23, 55-56).
54. Київський державний педагогічний інститут імені О. М. Горького. 1920-1990 : історичний нарис / ред. рада : М. І. Шкіль (голова), Г. І. Волинка, Ю. П. Гудзь, П. В. Дмитренко, О. Г. Лозовицький, А. Г. Слюсаренко, І. П. Стогній; авт. : П. П. Хропко, О. Г. Лозовицький. – Київ : Рад. школа, 1990. – 201 с. – (Про М. І. Шкіля на стор. 43, 100-103.).

55. Український державний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова : Історичний нарис. 1920–1995 / ред. рада : М. І. Шкіль (голова), П. П. Хропко, О. Г. Лозовицький [та ін.] ; авт. : П. П. Хропко, О. Г. Лозовицький; Шкіль М. І. “Слово від ректора”, 3-7. – К. : Тов. “Голока”, 1995. – (Про М. І. Шкіля на стор. 53, 55, 57, 83-90, 161).
56. Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова : Історичний нарис. 1920–2000 / ред. рада : М. І. Шкіль (голова), Ю. П. Гудзь, П. В. Дмитренко [та ін.] ; уклад. : П. В. Дмитренко, Л. Л. Макаренко ; [Шкіль М. І. “Університет, де вчать любити людину”, с. 3-8]. – К. : Четверта хвиля, 2000. – 230 с. (Про М. І. Шкіля на стор. 36, 38).
57. Микола Шкіль // Наш університет : Дорога до Храму : до 175-річчя Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова / В. П. Андрущенко. – Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. – С. 72-75, 95, 223-224, 285, 295, 305, 319.
58. Шкіль Микола Іванович // І воїни, і педагоги : слово про ветеранів / Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова ; ред. рада : М. І. Шкіль (голова), П. В. Дмитренко, В. Ю. Ніколаєнко, Є. Ф. Безродний, О. К. Євтушенко, О. Л. Макаренко, М. Є. Меньяйлов, М. А. Рябухін, Г. В. Содоль, Е. В. Татарчук, О. Н. Чуйченко. – Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2000. - С. 21-23. – 55-ій річниці Перемоги у Великій Вітчизняній війні присвячується...
59. Шкіль Микола Іванович // І воїни, і педагоги : слово про ветеранів / Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова ; ред. рада : В. П. Андрущенко (голова), В. П. Бех, М. А. Рябухін, В. Ю. Ніколаєнко, Є. Ф. Безродний, М. О. Гурін, О. Л. Макаренко, Е. В. Татарчук, О. К. Сусол. - Вид. 2-е, допов. та уточнене – Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2006. – С. 44-46 .
60. Шкіль Микола Іванович // І воїни, і педагоги : слово про ветеранів / Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова ; ред. рада : В. П. Андрущенко (голова), В. П. Бех, М. А. Рябухін, В. Ю. Ніколаєнко, Є. Ф. Безродний, М. О. Гурін, О. Л. Макаренко, Е. В. Татарчук, О. К. Сусол. – Вид. 3-е, допов. та уточнене. – Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2008. - С. 82-83.

61. Шкіль Микола Іванович // Захисники Вітчизни і вихователі молоді : біографічний довідник / Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова ; ред. рада : В. П. Андрущенко (гол.), М. З. Кот, Б. І. Андрусин, Є. Ф. Безродний, В. П. Бех, І. Т. Горбачук, І. І. Дробот, В. М. Синьов, О. К. Сусол, Л. В. Савенкова, Н. І. Тарасова, В. Т. Тимошенко, І. Б. Чорний; літ. ред. : Л. М. Стеблина, Н. І. Тарасова. – Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2016. - С. 31-32
62. Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. Історія. Сьогодення. Перспективи. 1934–2004. / авт. : В. Андрущенко, Г. Волинка, Н. Мозгова, П. Дмитренко, І. Дробот; ред. рада : В. Андрущенко, Г. Волинка, А. Т. Авдієвський, В. П. Бех, П. В. Дмитренко, І. І. Дробот, О. С. Падалка, М. І. Шкіль. – Київ : Навч. книга, 2005. – 255 с. – Бібліогр. : с. 242–253. – (Про М. І. Шкіля на стор. 57, 65, 68, 118, 126-128, 134, 206, 219, 227, 232, 234).
63. Наш університет : Дорога до Храму : до 175-річчя Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова / В. П. Андрущенко. – Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. – 412 с. - Шкіль Микола Іванович, ректор 1973-2003, на стор. : 39, 44-45, 72-75, 84, 95, 172, 173, 223-224, 285, 292, 295, 305, 306, 319.
64. Історичний календар / Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова. 1834-2014 / авт. - упоряд. В. О. Жадько. - Київ, 2015. - 807 с. – [про П. Р. Чамату - ректора КДП імені О. М. Горького – НПУ імені М. П. Драгоманова 1945-1951 рр. на стор. 433].
65. Жадько В. Ректор флагманського вузу і метр математичного аналізу : Шкіль Микола Іванович / В. Жадько // Жадько В. Обрані педагогікою : художньо-документальні нариси, у двох книгах / В. Жадько. – Київ : ВПК “Експрес-Поліграф”, 2014. – Кн. 1 : Просвітники-педагоги. – Кн. 2 : Подвижники педагогіки / ред. рада : В. Шпак, А. Висоцький, Л. Савенкова [та ін.]. – С. 575-586. – До 180-річчя від дня заснування НПУ імені М. П. Драгоманова.

66. Шкіль Микола Іванович // І воїни, і педагоги : слово про ветеранів / Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова ; ред. рада : М. І. Шкіль (голова), П. В. Дмитренко, В. Ю. Ніколаєнко, Є. Ф. Безродний, О. К. Євтушенко, О. Л. Макаренко, М. Є. Меньяйлов, М. А. Рябухін, Г. В. Содоль, Е. В. Татарчук, О. Н. Чуйченко. – Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2000. - С. . – 55-ій річниці Перемоги у Великій Вітчизняній війні присвячується...
67. Шкіль Микола Іванович // І воїни, і педагоги : слово про ветеранів / Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова ; ред. рада : В. П. Андрущенко (голова), В. П. Бех, М. А. Рябухін, В. Ю. Ніколаєнко, Є. Ф. Безродний, М. О. Гурін,, О. Л. Макаренко, Е. В. Татарчук, О. К. Сусол. - Вид. 2-е, допов. та уточнене – Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2006. - С. 34-35.
68. Шкіль Микола Іванович // І воїни, і педагоги : слово про ветеранів / Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова ; ред. рада : В. П. Андрущенко (голова), В. П. Бех, М. А. Рябухін, В. Ю. Ніколаєнко, Є. Ф. Безродний, М. О. Гурін, О. Л. Макаренко, Е. В. Татарчук, О. К. Сусол. – Вид. 3-є, допов. та уточнене. – Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2008.
69. Шкіль Микола Іванович // Захисники Вітчизни і вихователі молоді : біографічний довідник / Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова ; ред. рада : В. П. Андрущенко (гол.), М. З. Кот, Б. І. Андрусишин, Є. Ф. Безродний, В. П. Бех, І. Т. Горбачук, І. І. Дробот, В. М. Синьов, О. К. Сусол, Л. В. Савенкова, Н. І. Тарасова, В. Т. Тимошенко, І. Б. Чорний ; літ. ред. : Л. М. Стеблина, Н. І. Тарасова. – Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2016. - С. 31-32.
70. Шкіль Микола Іванович // І воїни, і педагоги : слово про ветеранів / Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова ; ред. рада : М. І. Шкіль (голова), П. В. Дмитренко, В. Ю. Ніколаєнко, Є. Ф. Безродний, О. К. Євтушенко, О. Л. Макаренко, М. Є. Меньяйлов, М. А. Рябухін, Г. В. Содоль, Е. В. Татарчук, О. Н. Чуйченко ; [Шкіль М. І. “Слово про ветеранів”, с. 3]. – Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2000. - С. 21-23. – 55-ій річниці Перемоги у Великій Вітчизняній війні присвячується...

71. Шкіль Микола Іванович // І воїни, і педагоги : слово про ветеранів / Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова ; ред. рада : В. П. Андрущенко (голова), В. П. Бех, М. А. Рябухін, В. Ю. Ніколаєнко, Є. Ф. Безродний, М. О. Гурін, О. Л. Макаренко, Е. В. Татарчук, О. К. Сусол. - Вид. 2-е, допов. та уточнене – Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2006. – С. 44-46.
72. Шкіль Микола Іванович // І воїни, і педагоги : слово про ветеранів / Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова ; ред. рада : В. П. Андрущенко (голова), В. П. Бех, М. А. Рябухін, В. Ю. Ніколаєнко, Є. Ф. Безродний, М. О. Гурін, О. Л. Макаренко, Е. В. Татарчук, О. К. Сусол. – Вид. 3-є, допов. та уточнене. – Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2008. - С. 82-83.
73. Шкіль Микола Іванович // Захисники Вітчизни і вихователі молоді : біографічний довідник / Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова ; ред. рада : В. П. Андрущенко (гол.), М. З. Кот, Б. І. Андрусин, Є. Ф. Безродний, В. П. Бех, І. Т. Горбачук, І. І. Дробот, В. М. Синьов, О. К. Сусол, Л. В. Савенкова, Н. І. Тарасова, В. Т. Тимошенко, І. Б. Чорний; літ. ред. : Л. М. Стеблина, Н. І. Тарасова. – Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2016. - С. 31-32.
74. Професори Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова: біобібліографічний довідник 1944-2009 рр. / укл. : Г. І. Волинка, О. С. Падалка, Л. Л. Макаренко ; ред. рада : В. П. Андрущенко, В. П. Бех, Г. І. Волинка, В. Б. Євтух, О. С. Падалка [та ін.]; за заг. ред. В. П. Андрущенка [та ін.]. – 2-ге вид., доп. і перероб. – Київ : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2009. – 407 с. - Розділ “Шкіль М. І. : “Проблеми наближених методів розв’язання диференціальних та інтегральних рівнянь (асимптотичні методи)”, с. 271-283. - Серія “Вчені НПУ імені М. П. Драгоманова”. (До 175 – річчя з дня заснування Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова).
75. Наукові школи Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова / укл. : Г. І. Волинка, О. С. Падалка, Л. Л. Макаренко ; за заг. ред. В. П. Андрущенка. – 2-ге вид., допов. і перероб. - Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. - 313 с. – (Серія “Вчені НПУ імені М. П. Драгоманова”). - До 175-річчя НПУ імені М. П. Драгоманова.

Інформаційне видання

Серія “Ректори НПУ ім. М. П. Драгоманова”

Микола Іванович Шкіль

Біографічний нарис

Укладачі — Т.В.Колесник, М.В.Працьовитий,
Г.М.Торбін, П.Ф.Самусенко,
О.С.Падалка, Р.О.Нікіфоров,
Т.О.Гулак, Н.І.Тарасова,
Н.М.Кузьміна

Автор проекту і науковий

редактор —

Людмила Василівна Савенкова

Бібліографічний редактор — Наталія Іванівна Тарасова,

Технічний редактор —

Верстка —

Фото — з сімейного архіву

Підписано до друку _____ .

Формат 60x84/16 Папір офсетний. Гарнітура Таймс. Друк офсетний.

Умовн. друк. аркушів 94,86. Облік видав арк.

Віддруковано з оригіналів

Видавництво Національного педагогічного університету
імені М. П. Драгоманова. 01030, м. Київ, вул. Пирогова, 9.

Свідоцтво про реєстрацію № 1101 від 29.10.2002

(044) 239—30—26